

- ⊕ **Llengua:** Torna la Dictada Occitana
- ⊕ **Cultura popular:** Festes de l'Ós al Vallespir
- ⊕ **Gastronomia:** Comença la Ruta del Xató al Vendrell

QUINS POLÍTIQS ESBORREN MÉS PIULETS A TWITTER I COM ELS PODEU RECUPERAR?

ENTREVISTA CARLES BOIX PROFESSOR CIÈNCIA POLÍTICA PRINCETON

‘Em pregunto fins a quin punt el capitalisme i la democràcia són compatibles’

L'ARAVOT

La presidència de la Generalitat: un càrrec lligat a la repressió

LLUM DE DOLORS BASSA

MERCÈ IBARZ

Dolors Bassa al Parlament, 29 de gener de 2020. MERCÈ IBARZ

La consellera no es va deixar cap ni una qüestió d'ordre social, laboral, de vida quotidiana, de la diversitat de la ciutadania, afectada pel 155

Dolors Bassa i el llapis lila. Si algun polític em crec de manera inequívoca quan parla de feminisme és la consellera Dolors Bassa, que ja torna a ser a la presó. Amb un llapis lila, parlava dimecres, un llapis que és una cita igual d'inequívoca: remet a la presidenta Carme Forcadell, que se l'ha inventat, l'ha estès al penal del Mas d'Enric i veig que ha arribat al del Puig de les Basses on hi ha la consellera, dues presons de què es parla molt menys que de la dels Lledoners.

En la compareixença de dimecres al parlament, Dolors Bassa transmetia llum. No va fer cap exercici electoral, no m'ho va semblar en cap moment, sinó una repassada de les conseqüències del 155, per a tota la població –ho va remarcar més d'una volta– com no havia sentit mai.

No es va deixar cap ni un aspecte ni qüestió d'ordre social, laboral, de vida quotidiana, de la diversitat de la ciutadania. Quan al final de la seva calmada i exhaustiva intervenció va alçar el llapis lila amb la mà dreta, a fe que s'havia guanyat, si algú en dubtava, el dret ben cabal de fer-ho.

És de nou a Figueres, on hi ha aquest centre obert el juny de 2014, l'any del tricentenari, ho recordeu? La pàgina oficial del Departament de Justícia el descriu així, entre més aspectes:

'En la construcció del centre s'hi han aplicat tècniques capdavanteres i s'ha tingut una cura especial en la reducció

Va ser ella, i només ella, qui va parlar dels efectes de la presó en la salut. 'Fa molt de mal quan sentim de quina manera es banalitza la paraula "presó"'

És la llum que transmet per la tele. Ho poso en present perquè ho podeu veure sempre que vulgueu, busqueu-ho i la trobareu, la imatge audiovisual sempre és en present

de l'impacte visual, de manera que els edificis s'adaptin a l'orografia natural del terreny. El projecte d'aquest centre penitenciari, que aconsegueix totes les característiques del nou model penitenciari català impulsat pel Departament de Justícia, ha comportat una inversió de 108,99 milions d'euros. [...] El Centre Penitenciari Puig de les Basses consta de 17 edificis, dels quals destaquen els nou destinats a mòduls residencials, el mòdul d'ingressos i el departament de règim tancat. L'equipament també compta amb infermeria, un edifici educatiu, formatiu i cultural –que acull, entre altres serveis, una escola de formació per a persones adultes–, una àrea d'esports i una zona de serveis on estan ubicats els tallers productius. [...] És un centre majoritàriament per a homes penats adults, encara que també disposa de mòduls específics per a joves i dones i per a interns preventius.' Mira que bé.

Va ser ella, i només ella, qui va parlar dels efectes de la presó en la salut. 'Fa molt de mal quan sentim de quina manera es banalitza la paraula "presó"; estem forts, és veritat, però sapigueu que tot això ens afecta dia a dia, l'empresonament comporta un risc per a la salut física i mental de les persones i les seves famílies.' Una acotació extremadament política, remarco. Lluny de l'èpica missionera que en algun moment es va sentir el matí de dimecres, a la mateixa comissió parlamentària.

Si no has estat a la presó, t'ho pots afegir poc o molt, que és dolenta per a la salut, però afegir-ho no basta ni de lluny, no n'hi ha prou. Mira, sí, procura no anar-hi, pots dir. Si et pensaves que l'estat no t'ho faria, mira, ja ho veus, pots dir també. La presó anivella allò que la saviesa popular diu dels manicomis: n'hi ha més fora que dintre, i no sap, la presó, no ho vol saber, si són verdes o són madures quan hi entres, que hi pots entrar de manera condicional i tot, i sense remei, fins que et condemnen, a dotze anys, amb arguments i 'proves' falses que no són rectificades, com és el cas de la consellera Bassa, de qui l'acta diu que era consellera d'Educació (!). Per no parlar de més.

Quan fa més de set-cents dies que és tancada, la Bassa continua essent, veig a través de la tele, la persona que em descriu un bon amic de qui em refio sense pal·liatius: 'Vaig tractar-la en diverses ocasions quan era consellera, la conec personalment, i és una dona senzilla i extraordinària.' És la llum que transmet per la tele. Ho poso en present perquè ho podeu veure sempre que vulgueu, busqueu-ho i la trobareu, la imatge audiovisual sempre és en present.

Una abraçada a totes dues, consellera, a vós i a la presidenta Forcadell, cuideu-vos molt. Alceu el llapis lila i continueu informant les internes dels seus drets, també a la presó, i de la bondat de fer exercici diari. Espero que les vostres indicacions per la ràdio del penal als presos sobre sindicalisme i més coses tinguin èxit i deixin petja quan sortiu de la presó, com més aviat millor. 📺

CAL PROTEGIR L'ESCO DEL PRESIDENT?

OT BOU COSTA

Pere Aragonès i Quim Torra, als seus escons del Parlament de Catalunya.. ACN

«Els partits independentistes volen tornar al miratge pujolista de governar el símbol, que és l'únic que pots governar quan ets el símbol del poder però no tens poder»

A l'independentisme li cau el maquillatge com si acabés de tornar de festa, suat i defallit. El parlament està cansat de fingir. Ja es va veure al ple que va sentenciar el president Torra i que va acabar d'enterrar la sobirania de la cambra. Era tan crua la imatge de la ruptura, tan inequívoc que Esquerra se n'havia anat a l'oposició i que estava determinada a fer-ho, i a defensar-ho, que semblava que ja no pagués la pena per a ningú mantenir les aparences. La renúncia era tan prevista que els escarafalls semblaven desafinats. I, en canvi, la renúncia cada cop sona menys a renúncia.

Se'n perd el significat perquè la lògica sembla prou neta: mantenir l'acta de diputat del president Torra no serveix de res. Per què hem de desobeir, absurdament, arriscant-nos a processos judicials, multes, inhabilitacions, si sabem que al capdavant s'imposarà la llei espanyola i no podrem fer-hi res? Ho deia Roger Palà en un article a Crític. 'És pur simbolisme i, si ho mirem amb perspectiva, té un punt decadent: fa dos anys l'independentisme parlava de desobeir per fer un re-

Per què hem de desobeir, absurdament, arriscant-nos a processos judicials, multes, inhabilitacions, si sabem que al capdavant s'imposarà la llei espanyola i no podrem fer-hi res?

És un costum molt arquetípic del món d'Iniciativa, el de recrear-se en les contradiccions del processisme i corregir-les conceptualment a còpia de recomanar que l'independentisme es contingui

ferèndum, avui parla de desobeir per negar-se a retirar una pancarta (que, finalment, va ser retirada).'

El retret té sentit, i va en la línia del que va dir Sergi Sabrià, cara visible d'Esquerra al parlament, per més cinisme que hi hagués entremig: 'No podem alimentar relats màgics' amb una 'desobediència simbòlica'. L'article coincideix amb la majoria de crítiques que fa l'independentisme més alternatiu al partidista. Amb la diferència que només les salves com a afirmacions soles, despullades, perquè comencen a caure quan n'observes els arguments que les apunten. Es demana, 'si l'únic president legítim és Puigdemont... quin sentit té ara plantejar aquesta batalla a mort per l'escó de Quim Torra?' I és una pregunta molt generalitzada, però cínica si va deslligada de determinats principis ideològics.

Segurament, els qui se la fan dirien que és irònica i que serveix per a il·luminar la contradicció de no haver presentat combat allà on hi havia la lluita original, quan el parlament va obeir que un jutge decidís que un diputat electe no inhabilitat no podia ser president i, en canvi, lamentar ara la salvatjada que un òrgan administratiu com la Junta Electoral Central defenes-tri un president en actiu per haver penjat una pancarta. Però perquè la ironia no fos cínica, l'argument hauria de defensar que calia investir Puigdemont tant sí com no. Altrament devem haver d'interpretar que qui se'l creu insinua que defensar l'escó del president Torra és pitjor que no pas suprimir-ne els drets arbitràriament.

És un costum molt arquetípic del món d'Iniciativa, el de recrear-se en les contradiccions del processisme i corregir-les conceptualment a còpia de recomanar que l'independentisme es contingui, és a dir, que ajorni *sine die* la independència, és a dir, que hi renunciï. Perquè si se centra en els nostres errors, no ha d'assumir racionalment la conseqüència de l'opressió de l'estat per a un demòcrata, que és un compromís nítid amb l'autodeterminació i, per tant, amb la sobirania popular i, per tant, sobretot, un compromís pràctic i físic amb l'exercici d'aquesta sobirania. Però aquí l'important és que, indirectament, té raó.

La sobirania i la independència són combats paral·lels que es necessiten mútuament però poden avançar a ritmes diferents. La independència és com una fortificació que s'ha d'assaltar: de vegades es prepara l'embat, s'intenta i es fracassa. Un fracàs és reversible si s'analitzen bé i a fons els errors de l'anterior. Però la sobirania no funciona així: s'ha de protegir constantment perquè és el que et fa ser, és el que garanteix que, malgrat haver perdut la batalla, continues controlant el teu espai de poder, i és el que t'atacaran primer, perquè sense sobirania és impossible fer la independència. I els nostres dirigents han abandonat la lluita per la sobirania.

És tant sa com legítim que no estiguem d'acord en la manera com cal traçar de nou el camí a la independència. Però això és una cosa ben diferent

És clar que calia protegir l'escó del president, com calia invertir Puigdemont. Perquè no serveix de res governar un miratge

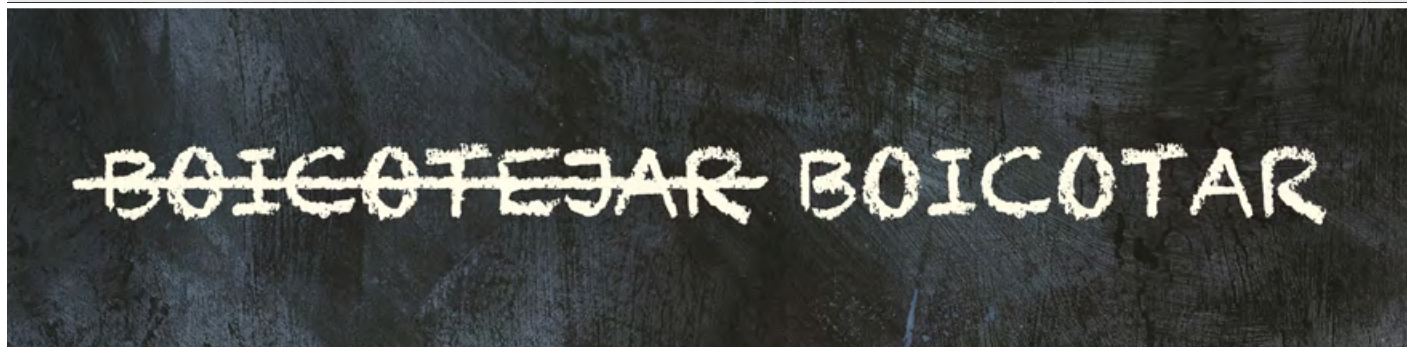
L'arrel de tots els mals és que, de la tardor del 2017 ençà, i amb el cop de gràcia definitiu del gener del 2018, l'independentisme institucional s'ha aprofitat de la distensió natural que ve després d'un intent desactivat de fer la independència, i l'han aprofitat per desactivar ells el combat per la sobirania a canvi del poder sobre el polsim que ha sobrat de la destrossa. El més greu és que això ha implicat deixar de protegir la sobirania de les institucions i deixar de protegir la llibertat dels ciutadans. Però, sobretot, i el que és més greu, anul·lar l'oportunitat dels ciutadans de protegir la seva pròpia llibertat. Deixar-nos a la intempèrie mentre la repressió espanyola es filtra dels dirigents al carrer.

És tant sa com legítim que no estiguem d'acord en la manera com cal traçar de nou el camí a la independència. Però això és una cosa ben diferent. Les discrepàncies entre els dos grans partits independentistes han pujat de to i els mesos vinents les faran encara més violentes. Si a poc a poc et vas desfent del teu propi poder per no tenir problemes, al final no et cal fingir, perquè la gent ja entén que no faràs la independència i lentament ho accepta, i tu podràs escudar-te'n dient que no t'és possible perquè no tens poder.

Fa dos anys que els comandaments dels partits independentistes han engegat les seves operacions per a tornar al miratge pujolista de governar el símbol, que és l'únic que pots governar quan ets el símbol del poder però no tens poder. Esquerra, que és qui ho ha entès millor, ha anat fent progressivament més evident la seva estratègia a mesura que la societat catalana percebia que més inútil era mantenir la defensa de la sobirania i, de fet, el resultat final dependrà de fins a quin punt hagin graduat bé els tempos. Però el cert és que, encara que els sortís bé, de res no serviria. És clar que calia protegir l'escó del president, com calia invertir Puigdemont. Perquè no serveix de res governar un miratge. ■

‘BOICOTEJAR’ O ‘BOICOTAR’?

Per què VilaWeb tria ‘blocar’ i ‘boicotar’ en lloc de ‘bloquejar’ i ‘boicotejar’? · Quin és el significat genuí del sufix ‘-ejar’?

vw

JORDI BADIA

És probable que alguns lectors se sorprendin de llegir a VilaWeb *blocar* en lloc de *bloquejar*, o bé *sondar* en lloc de *sondejar*. Però el cas és que tant *blocar* com *sondar* són als diccionaris, i en algun (com al de la Gran Enciclopèdia Catalana) hi tenen preferència: *bloquejar* remet a *blocar* i *sondejar* a *sondar*.

D'on ve la confusió?

La qüestió dels sufixos és un terreny relliscós, però si hem de fer cas del diccionari de la Gran Enciclopèdia, el sufix *-ejar* té dos significats: 1. ‘fer una acció relacionada amb’; 2. ‘ésser tirant a’. El significat 1 ens serveix per a formar verbs partint de noms: de *braç*, *bracejar*; de *guerra*, *guerrejar*; de *fantasia*, *fantasiejar*, etc. Però això també ho podem fer amb el sufix *-ar*: de *camí*, *caminar*; de *planta*, *plantar*; de *arrel*, *arrelar*, etc.

En castellà també hi ha verbs acabats en *-ar* i verbs acabats en *-ear*. Ara, d’acabats en *-ear*, n’hi ha més que no pas en català. Per exemple, a diferència del castellà, no diem **telefonejar*, sinó *telefonar*; ni *bombejar* (amb el significat de ‘treure o transportar amb una bomba’), sinó

bombar; ni **formatejar*, sinó *formatar*. I també hauríem de dir *gasar* (amb el significat de ‘intoxicar amb gas’), *metamorfosar*... Podem veure fàcilment, doncs, que molts verbs que en castellà acaben en *-ear* en català acaben en *-ar*. Tanmateix, el diccionari accepta uns quants verbs amb tots dos acabaments. Per exemple, *blocar-bloquejar*, *boicotar-boicotejar* i *boxar-boxejar*. En aquests casos, el diccionari de la Gran Enciclopèdia Catalana dona preferència a la primera forma i el DIEC a la segona.

Estudis exhaustius i comparatius

Alguns lingüistes, com ara **Lluís Marquet** (p. 32) i **Gabriel Bibiloni**, demostren que formes com les que acabem d’esmentar acabades en *-ejar* (*bloquejar*, *boicotejar* i *boxejar*) són calcs del castellà. Tan solament cal observar què fan el francès (*bloquer*, *boycotter*, *boxer*) i l’italià (*bloccare*, *boicottare*, *boxare*).

Afegim-hi encara una raó d’analogia. Agafem, per exemple, el cas de *boicot* (mot d’origen anglès) i comparem-lo amb uns altres verbs derivats de mots estrangers acabats en *-ot*. Sembla lògic que si d’*escot* en surt *escotar* i de *complot*, *complotar*, de *boicot* n’hagi de sortir *boicotar*. I encara ho veurem més clar si

mirem verbs no manllevats: d’*assot*, *assotar*; de *clot*, *enclotar*; de *brot*, *brotar*; de *ribot*, *ribotar*; d’*esquellot*, *esquellotar*...

Quan és genuí l’acabament en -ejar?

El doctor Bibiloni, després d’haver-ho estudiat a fons, proposa quatre significats del sufix *-ejar*:

- acció reiterativa: *espuir*, *fuet*, *fuetjar*, *bracejar*, *cuejar*...
- acció en què s’imita algú altre o alguna cosa: *pobrejar* (‘actuar com un pobre’), *sagarrejar* (‘escriure com en Sagarra’).
- començar a adquirir un color, una qualitat o una tendència: *groguejar*, *verdejar*, *agregar*, *fluixejar*.
- verbs amb un cert valor despectiu: *badoquejar*, *rebostejar*, *menjotejar*...

Els verbs que no s’encabeixin dins aquests criteris, no haurien de terminar en *-ejar*, sinó en *-ar*. Hauríem de dir, per exemple, *bombardar* (i no *bombardejar*), *escannar* o *escanar* (i no *escanejar*), *piratar* (i no *piratejar*), *sabotar* (i no *sabotejar*) i *xatar* (i no *xatejar*). Amb això, a més de respectar la genuïtat morfològica, el català s’arregleraria amb el francès (*bombarder*, *scanner*, *pirater*, *saboter* i *chatter*) i amb l’italià (*bombardare*, *piratare*, *sabotare* i *chattare*). ■

CARLES BOIX

‘Em pregunto fins a quin punt el capitalisme i la democràcia són compatibles’

Entrevista al professor de Princeton sobre el seu darrer llibre, ‘Democratic Capitalism at the Crossroads’

ADIVA KOENIGSBERG

ANDREU BARNILS

Carles Boix (1962) és professor de Ciències Polítiques a la Universitat de Princeton (EUA). Llicenciat per la Universitat de Barcelona, doctorat per Harvard, ha estat professor a Chicago, on va coincidir amb Barack Obama, i ha estat assessor del Banc Mundial. Als Estats Units ensenya i fa recerca en Economia Política i Política Comparada i també passa temporades a Barcelona, on té despatx a la Universitat de Barcelona (UB), i hi dirigeix The Institutions and Political Economy Research Group. Justament, aquesta setmana ha estat per terres catalanes per presentar el seu darrer llibre, *Democratic Capitalism at the Crossroads: Technological Change and the Future of Politics* (Princeton University Press). Dilluns, VilaWeb va parlar amb el doctor Boix sobre aquest llibre, que es demana com han conviscut el capitalisme i la democràcia en el curs de la història, i com la tecnologia pot acabar afectant aquesta relació en el futur. Al seu despatx de la UB, tampoc no vam poder evitar de parlar d'actualitat política.

—Capitalisme democràtic. Voleu dir que hi ha un capitalisme que no ho és?

—Em pregunto fins a quin punt el capitalisme i la democràcia són compatibles. Perquè les lògiques de cadascun, en principi, semblen diferents. En l'economia de mercat, hi ha una lògica que tendeix a la desigualtat. En canvi, en la democràcia, en principi, la lògica és igualitària. Per tant, aquestes dues coses sembla que hagin de xocar i que estiguin en contradicció. Però a la vegada, alguns han dit que el capitalisme del segle XX és, efectivament, capitalisme democràtic perquè ha estat capaç de reconciliar l'existència d'eleccions democràtiques i llibertats polítiques amb l'economia de mercat. I això és una sorpresa.

—Per què?

—Perquè al segle XIX, tant per l'esquerra com per la dreta, la mirada era d'escepticisme. La predicció de Marx, per exemple, era que el capitalisme al final

*Sembla impossible
que es pugui
reconciliar aquesta
forma de produir i
el sistema polític on
tothom vota*

*La classe mitjana
comença a foradar-
se i a desaparèixer*

esclataria i que la burgesia seria incapaç d'acceptar que hi hagués una democràcia que posaria en perill el seu predomini. I els conservadors i liberals britànics, per la seva banda, estaven horroritzats que hi hagués sufragi universal. Doncs al final, capitalisme i democràcia co-existeixen al segle XX. És un moment excepcional, si ho volem, que alguns qualifiquen de capitalisme democràtic. El llibre té dos incentius per escriure'l. Un és intel·lectual: és possible el capitalisme amb democràcia. Com conviu? I després hi ha una cosa més actual: l'esclat del populisme i la insatisfacció generalitzada amb els mecanismes democràtics que ha anat creixent a la majoria dels països avançats.

—Parleu de tres etapes de capitalisme. I ho relacioneu amb la democràcia.

—Podem parlar de tres models centrats en tres ciutats: Manchester, Detroit i Silicon Valley. Les lògiques de producció de cadascuna són diferents. I tenen conseqüències sobre el treball, el salari i la igualtat.

—Manchester?

—El capitalisme del segle XIX. El tèxtil. Aquí hi ha un procés de substitució dels antics artesans qualificats per treballadors poc qualificats. La massa de treballadors, en principi, són nens i dones, sous molt baixos. I el conflicte entre treball i capital és molt gran. Molta desigualtat. Sembla impossible que es pugui reconciliar aquesta forma de produir i el sistema polític on tothom vota.

—Detroit?

—El capitalisme del segle XX. La cadena de muntatge. Els cotxes. La cadena fa que el treballador molt poc qualificat desaparegui perquè la seva feina ja la fa la màquina. Apareixen i creixen els treballadors qualificats, que com a mínim han de saber llegir les instruccions de les màquines. Ja no són nens els qui treballen. També apareix personal administratiu, que abans no existia. Això transforma l'estructura d'ocupació. I passes a tenir una classe treballadora

benestant. Es guanyen bé la vida. Els salaris creixen i la productivitat també. Això és el segle XX, l'època daurada del capitalisme.

—És la por de l'URSS que fa que al segle XX el capitalisme no sigui tan salvatge?

—Uns diuen que el comunisme disciplina el capital. És una possible explicació. La meua resposta és que probablement no és així, perquè aquesta època daurada del capitalisme, o capitalisme democràtic, arriba als anys vuitanta i, en canvi, la caiguda del Mur de Berlín és el 1990. En realitat sembla que sigui al revés. Les noves tecnologies fan forat en el món soviètic. El món soviètic, de fet, reproduceix el model de Ford i la cadena de muntatge. L'URSS té una tecnologia molt estàndard, en massa, i educa la població per fer servir les màquines de la cadena de muntatge. I funciona força, com el model Ford.

—Silicon Valley.

—El capitalisme del segle XXI. Quan arriba l'ordinador i el software, desplacen la població treballadora. Durant el segle XX, als EUA només amb un batxillerat et podies guanyar bé la vida. Ara molts d'aquests treballs han desaparegut, com van desapareixent els artesans. I es torna a transformar el sistema d'ocupació. La classe mitjana comença a foradar-se i a desaparèixer. El debat és fins a quin punt arribarà aquesta automatització i substitució del treball pel capital, capital entès com a màquina. Hi ha els optimistes i els pessimistes.

—Què diuen els pessimistes de la tecnologia?

—Que serà tot horrorós, perquè com deia Marx no hi haurà treball, només màquines, i els capitalistes com Bezos (per cert, ex-alumne de Princeton) ho hauran mecanitzat tot. En el futur, només podràs treballar amb capital, només si pots invertir podràs sortir-te'n, i moltíssima gent no sabrà què fer, perduda.

—I els optimistes?

—Els optimistes diuen, com ja deia

Keynes, que la tendència és de ser cada vegada més productius i, per tant, no hi haurà treball per a tothom. I amb tres hores al dia satisfarem les necessitats de sentir-nos útils. I que d'aquí a cinquanta anys, de la mateixa manera que vam abandonar les feines del camp, haurem abandonat les feines d'ara. I serem tots a la platja. Treballarem poc i viurem bé.

—I què diu Carles Boix?

—Que no podem saber com és el futur. És impossible. Si el sabéssim ja l'hauríem inventat. Sí que podem pensar per què hi ha gent optimista, i per què hi ha gent pessimista. Quines són les premisses i les hipòtesis. I en són quatre.

—A veure.

—Primera: la demanda de treball. Fins a quin punt les noves tecnologies demanaran treball, i de quina mena. Els pessimistes us diran que el 30% o el 40% de les feines actuals hauran desaparegut. I els optimistes, que no. I la veritat és que no ho sabem. Segona, l'oferta de treball. Com reaccionarà la gent a les noves tecnologies? Potser el procés serà tan lent que estarem formats per les noves màquines. Potser el procés serà tan ràpid que no. Pot ser que els treballs futurs requereixin molta intel·ligència. O pot ser que no. En tercer lloc, la concentració de capital. Els pessimistes us diran que els diners es concentraran en molt poques mans. Que Bezos pot invertir constantment a comprar i crear màquines que substitueixin el treball, i ser cada vegada més ric. Marx ho deia: hi haurà un moment que el capitalisme serà monopolista, perquè el procés de mecanització implicarà invertir. I els inversors s'ho apropiaran tot. Passa que els optimistes us diran que això no és tan clar. Pot haver-hi tecnologies que no substitueixin el treball, sinó que el complementin. Per exemple, a l'Àfrica el telèfon mòbil ha donat molta potència als grangers i pagesos. Abans depenien de sistemes de distribució de tercers, i no sabien els preus de mercat per problemes d'informació. Ara es poden coordinar en la venda de productes, saben què ofereix

ADIVA KOENIGSBERG

la competència. Els han empoderat. La tecnologia, doncs, no ha de concentrar el capital. Pot empoderar pagesos pobres.

—I la quarta pota?

—La política. La menys determinista. Fins a quin punt les nostres respostes en aquests processos determinen la manera com vivim. Els tecnòlegs parlen molt del canvi que la tecnologia produeix en la vida de la gent. Però parlen poc de la reacció de la gent al canvi tecnològic. Els pessimistes us diran que als Estats Units, els que tenen més poder influeixen sobre la resta. Uns altres, en canvi, us diran que els governs podrien ajudar la gent a invertir en la formació i noves pedagogies. I que els governs també podrien crear ajuts per als qui quedin enrere. A mi, de fet, m'amoïna la construcció d'oligarquies. És això que em preocupa més, no tan sols perquè no és equitatiu, sinó també per un problema d'eficiència. Quan tens molt d'èxit i domines un mercat, hi ha la temptació de crear barreres a la competència. Pots fer-ho si tens poder. I això destrueix el canvi i redueix el benestar. Al final del llibre

explico que cada país ho viu diferent. Depèn de la mida.

—La mida?

—Els països petits, per exemple, fins i tot les oligarquies guanyadores, no tenen capacitat d'afectar la política. A països com Dinamarca, Suècia i Suïssa, els guanyadors són els qui exporten, el seu mercat és fora. El seu interès és fora. A més, el legislador està molt en contacte amb el ciutadà. A Noruega cada diputat representa 30.000 persones. El poden controlar. Als EUA, cada diputat en representa un milió. Busca'l. Als països petits hi ha un cert control del poder. Tampoc no em semblen malament els països grossos, com els Estats Units, on es poden formar oligarquies, però no només una. L'elit no és única. Hi ha moltes empreses, i és difícil que un sol sector controli tothom. El teixit és molt divers. Als Estats Units, si t'enfades amb algú, marxas a l'altra banda. La mida et dona llibertat. El problema el veig en el capitalisme dels països mitjans, com França o Espanya. És el capitalisme d'amic francès, espanyol, italià. És

el pitjor. Una escala de país que no és prou gran per a mantenir competència ni prou petit per a dependre de fora i del control ciutadà.

—**També parreu de capitalisme i tercer món.**

—La mecanització ha permès la deslocalització. I això ha creat beneficis al tercer món. Ara tenim els enginyers i la gent creativa al primer món, i els treballadors, al tercer món, que són més barats. La perifèria del món hi ha sortit guanyant. Però podria passar que inventem una màquina que ho faci tot. Absolutament tot el producte el fa la màquina. I ja no necessita obrers. Posarà la màquina al primer món, on les vens. I els treballadors de la perifèria perdran la feina. Aquesta és una possibilitat de la qual no en parlem perquè som eurocentrats.

—**Voleu afegir res?**

—Quan vaig a les llibreries, que encara en queden, sobre la taula tenen llibres amb tapes negres, tombes i gent morta. Són els tecnopessimistes. I després n'hi ha que són *happy flowers*. Els optimistes. A mi m'interessa fer pensar què hi ha darrere dels tecnoptimistes i els tecnopessimistes.

—**No puc estar-me de demanar-vos sobre actualitat política. Som dilluns i volen fer caure el president Torra.**

—Ja ho he dit abans. Tot això ens passa perquè el gener del 2018 no van voler anar a eleccions. Quan els van dir que Puigdemont no podia ser president tenien dues opcions. Es podien plantar i anar a eleccions o acceptar. Van acceptar i progressivament la maquinària judicial i política espanyola ha anat escanyant les institucions. És la crònica d'una mort anunciada. Les eleccions agafen els partits independentistes a pas canviat. Segons què faci ERC ara, li ho faran també. Segons com acceptin que sigui tractat el president per part de Madrid, els ho aplicaran a ells. Claríssim. En aquests moments, dins l'independentisme hi ha un sector molt pragmàtic, que no és solament ERC. Els pragmàtics també són

molta més gent de Junts per Catalunya. I després, a l'altre costat, hi ha un nucli disposat a fer més coses. Però sense el nucli pragmàtic, no pots fer aquestes altres coses. Fins que el nucli pragmàtic no aprengui, en cas que vulgui, poca cosa pots fer.

—**Que no aprengui? Per què?**

—Perquè també pot ser que en realitat no vulguin la independència. Ho fan veure. Però jo no ho sé. Sí que sé que sense tota aquesta gent no pots fer més coses. A mi em sembla difícil entendre el següent pas sense tenir més del 50% a les eleccions.

—**Com el faríeu, el següent pas?**

—Jo sempre he dit que les eleccions eren la manera que imaginava. Al final, vaig estar a favor del referèndum, perquè s'havien acabat les vies possibles, i perquè hi veia mandat, a favor del referèndum. Però en aquests moments les eleccions són l'únic mecanisme. Per altra banda, no sé si la pressió que es podia fer sobre el govern d'Espanya s'ha utilitzat correctament.

—**Guanyem amb el 50% del vot. I l'endemà, què fem?**

—Considero que amb un 50% és possible fer un acte de resistència molt valent. També crec que entre tenir el 50% net, més l'acte de resistència, Espanya passarà a fer més ofertes. Potser m'equivocho. Però el problema que veig és de garanties de l'autogovern. No tenim mai garanties que el pacte es compleixi. Mai.

—**Valoreu-me el Tsunami, Urquinaona.**

—No entenc que es facin aquelles manifestacions massives, que duren un dia o dos i desapareguin del tot. I no estic segur si és la gent, que no té capacitat, o que el lideratge ja li va bé. No ho entenc. Hi ha països que amb 200.000 persones fan caure el règim. Hi ha països que no, com a Egipte. Hi ha d'altres que sí. També sabem que l'estratègia de repressió és la d'aïllar les persones. Qui domina vol dividir qui resisteix. Però quan una massa s'uneix fa molt difícil la repressió. ■■

No sé si la pressió que es podia fer sobre el govern d'Espanya s'ha utilitzat correctament

Quan una massa s'uneix fa molt difícil la repressió

GEMMA CALVET

‘La taula de negociació és una eina imprescindible’

Entrevista a la jurista i ex-diputada d'Esquerra Republicana dins la sèrie ‘I ara què?’

EP

REDACCIÓ

VilaWeb ha demanat a diverses personalitats independentistes què cal fer, després d'haver constatat la divisió que hi ha dins el govern de Catalunya, tal com es va veure al parlament. Aquesta sèrie especial vol ser una contribució al debat que, sens dubte, cal fer entre tots en un moment

tan delicat com el present. Al final de la sèrie, publicarem una selecció dels comentaris que ens hagin enviat els nostres subscriptors.

Parlem amb Gemma Calvet, jurista i ex-diputada d'Esquerra Republicana en la X legislatura al Parlament (2012-2015).

—L'independentisme s'ha dividit en dos blocs? Quin significat té això si penseu que sí?

—L'independentisme sempre ha estat marcat pel pluralisme polític i l'existència de tres partits. Aquest factor d'interacció i tensió electoral partidista ha determinat molts escenaris

Les baralles internes parlamentàries en aquest sentit devaluen les institucions i l'actiu polític dels partits sobiranistes o partidaris del referèndum sense complexos

EP

d'ençà del 9-N. S'han escrit cròniques excel·lents que ho relaten amb detall. No és nou i crec que afecta tots els actors. La dificultat de comprensió de la ciutadania és lògica, però crec que la repressió existent l'agreuja. S'entrellacen emocions i es busca la porta de sortida en uns polítics que emparin i protegeixin, i no pas que es barallin. Però la política és una batalla contínua i la simplificació no és bona.

—Què cal fer per tornar a agafar la direcció del procés i deixar d'anar a remolc de la repressió de l'estat espanyol?

—La iniciativa política catalana ha d'encaixar la pròxima etapa amb realisme democràtic i això vol dir fer una lectura acurada dels resultats electorals i de la força real de suport. El segon nivell és identificar clarament el suport a un referèndum sobre el futur polític de Catalunya. El projecte independentista ha de poder ser defensat amb garanties d'immunitat i respecte democràtic, i no pas sota l'amenaça constant d'accions judicials. Aquest és el denominador comú que haurien d'interioritzar i

expressar tots els partits democràtics, independentistes o no.

—Expliqueu una mesura urgent que proposaríeu al govern, als partits, a les associacions o a la gent, per reactivar el procés d'independència.

—El procés a la independència ha d'adaptar ritmes i mètode. La via del diàleg i la confrontació executiva amb el govern de l'estat s'ha de portar amb la màxima determinació i exigència. La taula de negociació és una eina imprescindible que implícitament reconeix un conflicte polític, una bilateralitat i una necessitat d'acords, i que, sigui creïble o no, ofereix un nou marc des de la transició de 1978. Hi ha molta feina a fer i la repressió ha posat en relleu la fragilitat en les conviccions constitucionals d'algunes forces polítiques pel que fa a la via del pluralisme i el principi democràtic com a algorisme bàsic d'un estat de dret. Les accions judicials i les penes clarament desproporcionades, les presons, l'acció exterior constant i competent de l'exili, han desemmascarat un estat de coses que malauradament ha fet

despertar els vots de l'extrema dreta, camuflats en el PP d'Aznar. Això implica que el present i el futur han de comptar amb una exigència de l'independentisme de situar les coses en el marc d'una Europa federal on les sobiranes estatals no siguin sacralitzades i les minories culturals i polítiques puguin trobar un encaix diferenciat. La situació catalana permet de cercar unes solucions que convergeixin en una renovació i un repensament del projecte europeu. El risc aïllacionista i resistent s'ha de superar amb una solvència política en la implicació en el nou projecte europeu, com altres sectors de la societat catalana fan en l'àmbit acadèmic, industrial, científic i artístic. Les baralles internes parlamentàries en aquest sentit devaluen les institucions i l'actiu polític dels partits sobiranistes o partidaris del referèndum sense complexos. S'ha d'expressar una modernitat versus una decadència. I triar això depèn, en molts sentits, de triar quines batalles es volen lliurar. La feina al Parlament Europeu del president i els consellers a l'exili és crucial per a reforçar la via política i democràtica.

SALVADOR CARDÚS

‘El clam per la unitat dels partits ha estat un error, perquè ens empenyia cap a una derrota’

Entrevista al sociòleg dins el cicle ‘I ara què?’

ALBERT SALAMÉ

REDACCIÓ

VilaWeb ha demanat a diverses personalitats independentistes què cal fer, després d’haver constatat la divisió que hi ha dins el govern de Catalunya, tal com es va veure al parlament. Aquesta sèrie especial vol ser una contribució al debat que, sens

dubte, cal fer entre tots en un moment tan delicat com el present. Al final de la sèrie, publicarem una selecció dels comentaris que ens hagin enviat els nostres subscriptors.

Parlem amb el sociòleg Salvador Cardús.

—L’independentisme s’ha dividit en dos blocs? Quin significat té això si penseu que sí?

—L’independentisme no s’ha dividit en dos blocs. Des del primer dia, ha tingut tres espais de representació política molt diferenciats, per raons

El gran problema és com es respon a la repressió, i si els polítics independentistes estan disposats a enfrontar-s'hi. Si no, res a fer

ALBERT SALAMÉ

ideològiques, però també històriques i fins i tot personals. Potser el mal és que a vegades s'ha volgut dissimular. Sovint, també l'independentisme cívic, pel que fa a les seves organitzacions, ha estat dividit i fins i tot enfrontat. I també s'ha dissimulat. Des del meu punt de vista, la diversitat és una força, no una debilitat, perquè abraça un espai polític molt més ample, ara que tant es parla d'eixamplar la base! La meua opinió és que reconèixer la divisió –de sempre– és un avenç a favor de la veritat. El clam per la unitat dels partits ha estat un error, perquè ens empenyia cap a una derrota: no era possible, i forçava l'engany. Cal una unitat civil de l'independentisme, i acords tàctics –no estratègics– del independentisme partidista. Trobar els 'replans' de què parla Jordi Turull.

—Què cal fer per tornar a agafar la direcció del procés i deixar d'anar a remolc de la repressió de l'estat espanyol?

—Aquesta és la gran qüestió: com es pensa respondre a la repressió, tant

si és a la menuda com a l'engròs? És la pregunta que jo faria als partits a les pròximes eleccions per decidir qui votar. La repressió és el gran llast que explica les debilitats actuals del procés, i el perquè ha quedat encallat des de l'octubre de 2017. És el que explica que el Molt Honorable President Torra no hagi aconseguit –atenció: per part de cap dels tres partits– el suport al seu compromís inequívoc de confrontació amb la repressió. Ni la hipotètica ampliació de les bases, ni els suposats compromisos socials... El gran problema és com es respon a la repressió, i si els polítics independentistes estan disposats a enfrontar-s'hi. Si no, res a fer.

—Expliqueu una mesura urgent que proposaríeu al govern, als partits, a les associacions o a la gent, per reactivar el procés d'independència.

—No hi ha bones respostes urgents. És com si a un general que comandés un exèrcit en una guerra se li exigissin respostes urgents. Com diu Sun Tzu, les batalles primer es guanyen i després

es lliuren. Vull dir que les mesures han d'estar orientades a la victòria, no a satisfer les irritacions, per legítimes que siguin. Jo proposaria dues coses: una, treballar per a la recuperació de la iniciativa en el discurs, és a dir, saber explicar en quina història d'èxit estem embarcats i no pas en una d'errors, enganyos o derrotes. Cal recuperar l'esperança i la confiança. La segona, proposaria que els partits expliquessin quin és el mínim comú denominador amb què poden treballar. Què tenen realment en comú, no en el pla dels objectius finals, sinó en els objectius més immediats i a mitjà termini. Vull dir que, per posar un exemple, si algú vol prioritzar el fer un govern d'esquerres i no un d'independentista, es pot entendre, però canvia molt l'horitzó d'uns i altres. En tot cas, el procés cap a la independència té un caràcter ciclotímic gairebé inevitable. Millor que s'asserenés, no pas que s'alentís. Però la reactivització, en el curt termini, implica guanyar les eleccions amb diputats, vots i llistes de candidats valents. ■

Quins polítics esborren més piulets a Twitter i com els podeu recuperar?

La dada L'analista de dades Joe Brew fa una exploració sobre els milers de piulets que han esborrat els polítics dels seus perfils de Twitter

JOE BREW

Tenien bombes preparades', va piular el diputat del PP Alejandro Fernández el matí del 23 de setembre de 2019. 'Quan vaig advertir de la "batasunització" del moviment separatista mitjançant els CDR, em van dir de tot. O això es talla d'arrel o tindrem un problema greu. Ho repetixo: tenien bombes.' Mitja hora després, va esborrar el piulet.

El mateix dia, la diputada de Ciutadans Inés Arrimadas va piular això: 'Torra fa una cridar a pressionar i els radicals obeeixen. Escamots separatistes haurien estat organitzant accions violentes amb explosius mentre milions de catalans continuen desprotegits pel govern d'Espanya. Gravíssim. Això és normalitat, senyor Sánchez?' Vint minuts després, va esborrar el piulet.

Però una hora més tard, va tornar a piular el mateix missatge, substituint la paraula 'escamots' per 'radicals'.

'Condemno les càrregues, és clar', va piular el diputat socialista Raúl Moreno, en referència al Primer d'Octubre, la nit del 9 d'agost de 2018 en una conversa a Twitter amb l'usuari @xevialde. El 22 de maig de 2019, va esborrar el piulet. Aquell mateix dia també va esborrar centenars d'altres piulets.

'Alguna cosa a dir?', piulava el 25 de setembre de 2019 el regidor del PP de Badalona, Xavier García Albiol, etiquetant el president Quim Torra i citant un article de La Vanguardia sobre les suposades confessions dels CDR detin-

guts. 'La presidència de la Generalitat és en mans d'un personatge indigne del càrrec que ocupa, capaç de justificar la violència', va continuar Albiol. Menys de mitja hora després, va esborrar el missatge.

'Cita aquest tuit amb l'insult en català que més t'agradi', **va piular l'usuari CatalanThings el 3 de gener de 2017** al vespre. Una hora i catorze minuts més tard, el diputat Gabriel Rufián va citar el piulet afegint-hi el text: 'Referèndum pactat amb l'estat.'

El 10 d'agost de 2019, dos anys i mig més tard, Rufián va esborrar el seu piulet.

'Hem de resistir la inhabilitació de @QuimTorraPla. No resignar-nos', va escriure el diputat de la CUP Albert Botran el 3 de gener a la tarda. El piulet va sobreviure set segons abans de ser esborrat. Uns minuts més tard, Botran va tornar a piular, però amb un missatge amb més matisos: 'Si el president @QuimTorraPla decideix plantar cara, hem de ser al seu costat totes les forces partidàries de l'autodeterminació, ens agradi més o menys el seu govern...'

En l'època actual, les xarxes socials són una part fonamental de la política. Els polítics diuen allò que pensen i reaccionen a les notícies i als altres polítics en temps real. Allò que fan a les xarxes queda registrat per sempre en un format que es pot cercar fàcilment. Si no és que s'eliminen, és clar.

Esborrar una publicació de les xarxes socials, com ara un piulet, és força habitual. Els usuaris corrents ho

En l'època actual, les xarxes socials són una part fonamental de la política. UNSPLASH

fan, i també els polítics. La majoria de piulets esborrats s'eliminen pocs minuts després d'haver estat publicats, moltes vegades per algun error de llengua. Uns altres són repiulets accidentals, que es corregeixen simplement desfent-los.

Però hi ha altres piulets esborrats que són molt més interessants. De vegades hi ha polítics que esborren piulets de fa un any, o dos o, fins i tot, cinc. Això, tot sovint, passa inadvertit pel públic. De fet, així és com ho vol tant Twitter com altres xarxes socials: si els usuaris no poguessin controlar –esborrar– els propis continguts, potser dubtarien més a l'hora de crear-ne per evitar que, en darrera instància, els pogués anar en contra. Però les figures públiques com ara els polítics són un cas diferent. Allò que diuen (piulen) és d'interès públic, i també allò que eliminen. **Politwoops** és una plataforma dedicada a controlar els polítics a Twitter i capturar-ne els piulets esborrats per tenir un registre històric. Les dades de Politwoops són disponibles públicament i s'hi poden fer cerques: per exemple, a la web de Politwoops, hom pot veure ràpidament i fàcil els piulets esborrats de **Lorena Roldán** i **Carles Puigdemont**, per exemple.

LES PREGUNTES

Quins polítics esborren piulets? Quants n'esborren? Quant triguen a esborrar-ne una vegada publicats? Quina mena de piulets esborren?

EL MÈTODE

A diferència de la majoria d'articles que escric, en

aquest no hi haurà cap hipòtesi a confirmar o desmentir. És una anàlisi d'exploració de dades, cosa que significa que l'estructura de l'anàlisi no és guiada per un pla predissenyat ni per una premissa desmentible, sinó que és una mena de passeig per les dades. En favor de la transparència, i com a revisió dels meus biaixos de selecció i confirmació, faré tot el possible per documentar el procés.

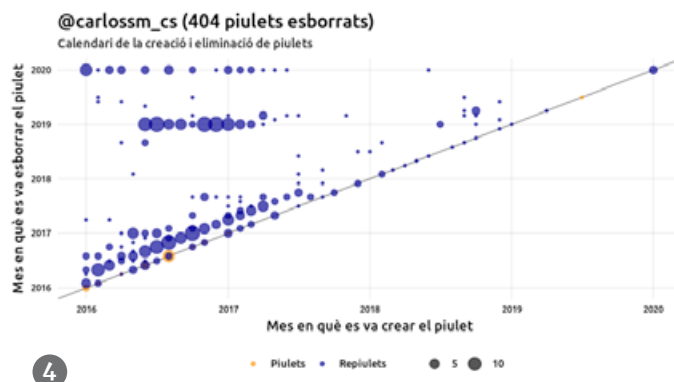
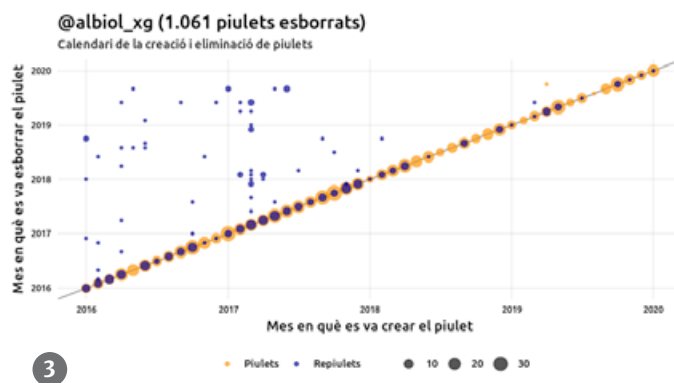
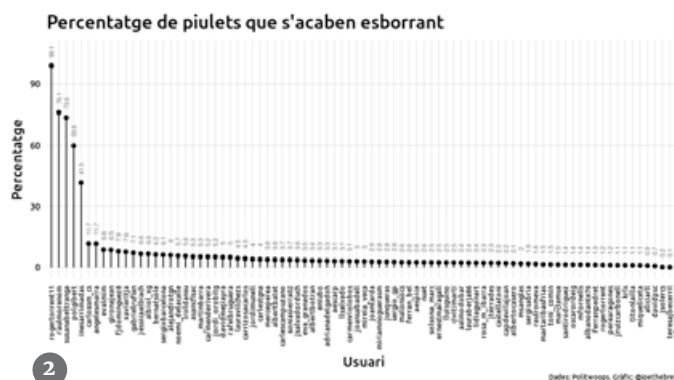
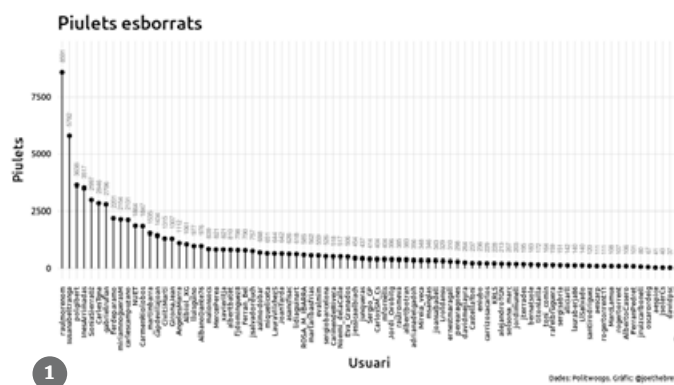
Nota important: Politwoops no fa seguiment de tots els polítics. Els piulets eliminats d'aquells usuaris que no són a la plataforma es perden per sempre, desafortunadament.

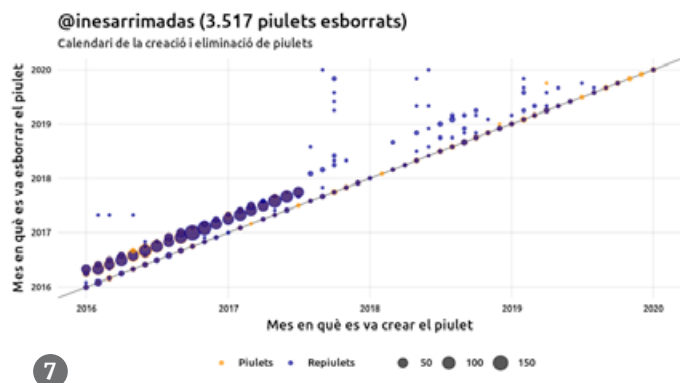
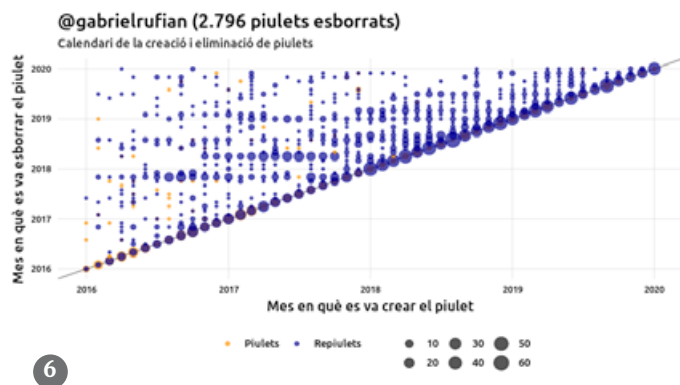
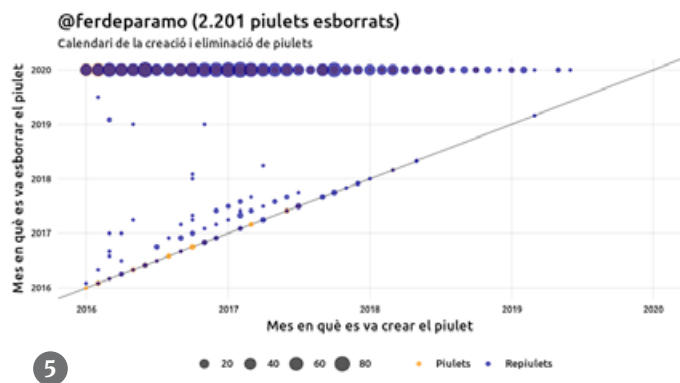
ELS RESULTATS

Obtenció de dades

Triar els polítics: primer de tot, vaig recopilar una llista de 485 polítics d'interès i en vaig recuperar els noms d'usuari de Twitter. La llista incloïa tots els diputats del Parlament de Catalunya, tots els diputats del congrés espanyol i unes dotzenes més de figures rellevants per a la política catalana i espanyola. Podeu consultar-ne **la llista sencera**.

Recuperar les dades: després vaig rescatar tots els piulets esborrats dels polítics de la meua llista. Com que Politwoops no tenia les dades de tothom, al final la meua llista **es va reduir a 85 polítics**. Vaig escriure un codi per a obtenir les dades de Politwoops i *voilà*: dotze hores després, tenia 73.269 piulets esborrats en una base de dades local. El **codi** per a aquest procés i **les dades**, els teniu disponibles.

Anàlisi bàsica

Comencem examinant el nombre de piulets esborrats per cada polític (gràfic 1).

No és sorprenent que els polítics que més piulen també siguin els qui més missatges esborrin. Per tant, examinem el percentatge de piulets esborrats respecte del total de piulets fets pel polític en qüestió en el moment del seu darrer piulet esborrat (gràfic 2).

Interessant: Roger Torrent ha esborrat, aparentment, el 99% dels piulets. Però si donem un cop d'ull al compte que monitora Politwoops, veiem que és l'usuari antic (@rogertorrent11) en compte de l'actual (@rogertorrent). Així que no és pas tan interessant. Us ho he advertit: això és una anàlisi d'exploració.

I què me'n dieu, de Raúl Moreno (@raulmorenom), diputat del PSC? Ha esborrat 8.591 piulets. I Susana Beltran García (@susanabeltranga), de Ciutadans, aparentment ha esborrat la meitat dels piulets. Pol Gibert (PSC) i Inés Arrimadas (Cs) també tenen ràtios molt elevades d'esborrar piulets.

Quan van eliminar tots aquests piulets? Sobre què parlaven? Endinsem-nos-hi més.

La importància del 'quan'

No sabem ben bé per què un polític decideix d'esborrar un piulet. Però veure quan l'elimina ens en dona pistes. Generalment, si un piulet s'esborra pocs segons després d'haver-se publicat, és a causa d'un error. En canvi, que un piulet s'esborri uns mesos o uns anys després

d'haver estat publicat pot ser que respongui a un canvi d'opinió. I una sèrie de piulets esborrats alhora suggereix una 'neteja' sistemàtica de xarxes socials, és a dir, un esforç per a eliminar la presència digital anterior.

La millor manera de saber-ne els patrons és veure'ls, literalment. Vegem-los.

Hem creat un gràfic per a cada polític. Com els interpreteu? Cada punt és un mes; la posició a l'eix x mostra el moment en què es va fer el piulet (els més recents a la dreta, els més antics a l'esquerra); la posició a l'eix y mostra el moment en què va ser eliminat (els que es van eliminar fa poc, a sobre; els eliminats fa temps, a sota). La mida dels punts mostra el nombre de piulets esborrats en la combinació temporal en qüestió i el color determina si són piulets o repiulets. Observareu que hi ha una línia diagonal que puja des del vèrtex inferior esquerre: són els piulets eliminats tot just després d'haver-se fet.

Potser mirar cent gràfics no és la vostra idea d'un matí de dissabte agradable. De manera que en destacarem uns quants d'interessants.

Xavier García Albiol

Albiol és un piulador prolífic, amb 15.070 piulets publicats. Tanmateix, és també una persona que en suprimeix molts (amb 1.061 piulets esborrats). El seu comportament esborrant piulets és similar al de la majoria de la gent: a vegades comet un error i esborra el piulet de seguida (aquesta és la raó de la pronunciada línia en diagonal). La majoria de

Del 2016 fins a mitjan 2017, Inés Arrimadas sembla que va fer servir un servei automatitzat de supressió de piulets, que els eliminava uns tres mesos després d'haver-se publicat

les supressions són de repiulets (gràfic 3).

Carlos Sánchez

La conducta en els piulets suprimits de Sánchez és notablement diferent del d'Alibol. La mirada es dirigeix de seguida cap a les línies horitzontals: una a començament del 2019 i una altra a començament del 2020. Les línies horitzontals d'aquesta mena de gràfics significa que ha suprimit molts piulets de cop. De la mateixa manera que Albiol, gairebé tots els missatges suprimits de Sánchez són repiulets (gràfic 4).

Fernando de Páramo

El 6 de gener de 2020, cap a les vuit del vespre, sembla que l'ex-secretari de comunicació del partit Ciutadans va suprimir completament el seu compte de Twitter, juntament amb 2.201 piulets (gràfic 5).

Gabriel Rufián

Rufián acostuma a piular sovint, i també suprimeix missatges de manera habi-

tual, la majoria repiulets. No hi ha patrons clars en el seu comportament, cosa que suggereix que passa de manera aleatòria i fa neteja dels repiulets antics (gràfic 6).

Inés Arrimadas

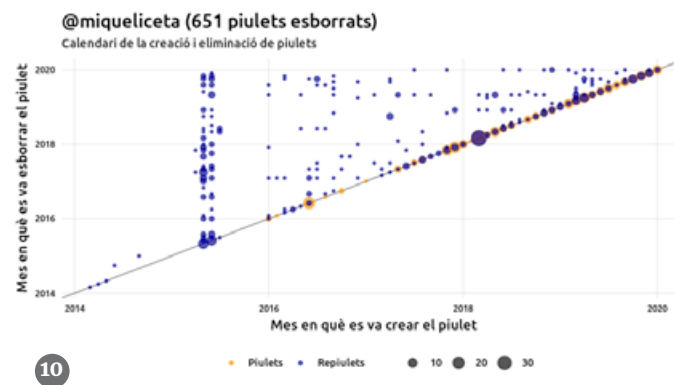
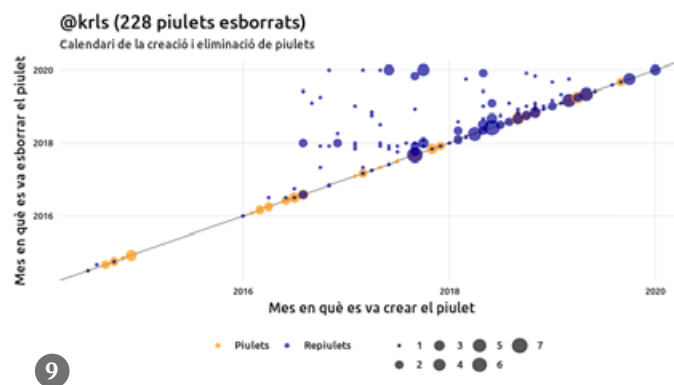
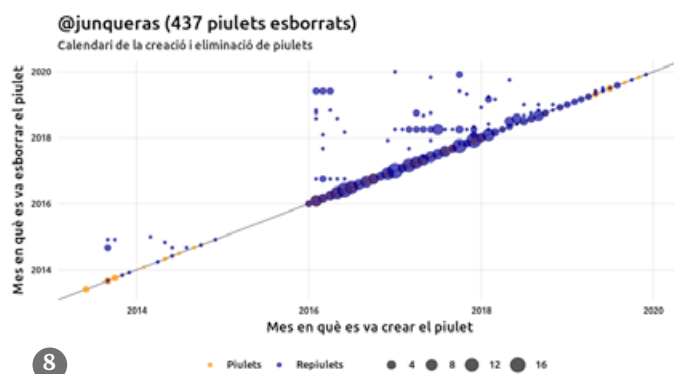
Del 2016 fins a mitjan 2017, Inés Arrimadas sembla que va fer servir un servei automatitzat de supressió de piulets, que els eliminava uns tres mesos després d'haver-se publicat. De fet, tots els piulets previs al 22 de juliol de 2017 han estat eliminats (en total, això són 3.517 missatges suprimits). D'ençà d'aquell moment, rarament n'esborra (a part dels que piula i immediatament els repiula) (gràfic 7).

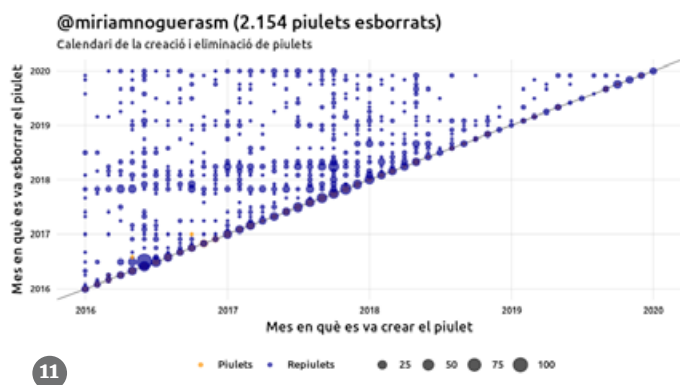
Oriol Junqueras

En comparació amb els 3.517 piulets suprimits per Arrimadas, Junqueras en suprimeix molt pocs (només 437), la majoria dels quals són repiulets (gràfic 8).

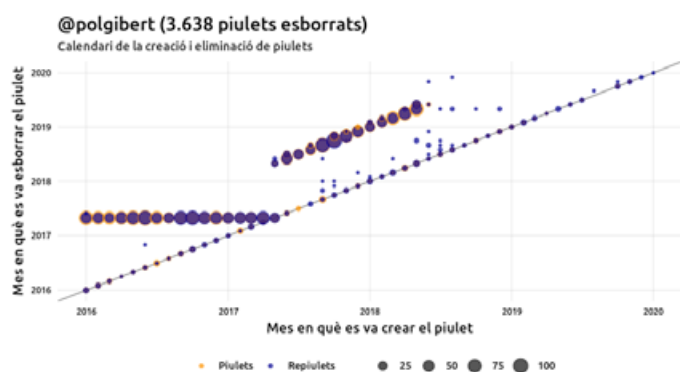
Carles Puigdemont

Igual com Junqueras, Puigdemont ha suprimit relativa-

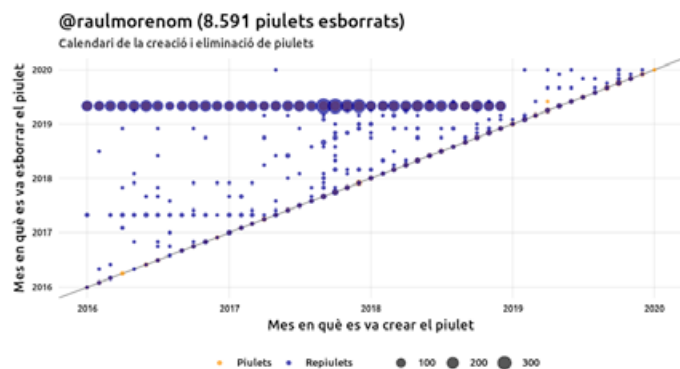

11

12

13

Més interessant que no pas quan es van escriure i esborrar els piulets és què van esborrar: és a dir, què deien els piulets suprimits

ment pocs piulets, la majoria repiulets (gràfic 9).

Miquel Iceta

Iceta és un tuitaire i un repiulador molt prolífic (59.922 missatges!), cosa que fa que sigui més sorprenent que només n'hagi suprimit 651, la majoria repiulets. És curiós, però, el fet que regularment esborra repiulets de mitjan 2015 (gràfic 10).

Míriam Nogueras

Nogueras esborrava més repiulets abans que no ara. La trama mostra un esquema de supressions –gairebé totes de repiulets– aleatòries i no sistemàtiques (gràfic 11).

Pol Gibert (PSC)

El gràfic de Gibert és un dels més singulars. Són visibles dues línies clares: una línia horitzontal a començament de 2017 (la línia horitzontal significa que va eliminar molts piulets de cop) i una línia en diagonal per sobre de la línia en temps real (cosa que significa que probablement havia creat un programari en què els piulets s'esborraven automàticament al cap d'un any). La línia horitzontal: 24 de maig de 2017, quan va eliminar 1.892 piulets en un sol dia (gràfic 12).

Raül Moreno (PSC)

Moreno també sembla que va fer una neteja de les xarxes socials el 22 de maig de 2019, un dia en què va eliminar 7.834 piulets (gràfic 13).

Anàlisi addicional

Més interessant que no pas quan es van escriure i esborrar els piulets és què van esborrar: és a dir, què deien els piulets suprimits.

Tret que tingueu 610 hores (el temps que es tarda a llegir tots els 73.269 piulets esborrats a un ritme de trenta segons per piulet), haurem de cercar-ho. I explorar manualment els piulets eliminats és, simplement, massa feina.

De manera que, en comptes d'explorar els 73.269 piulets jo mateix, us en facilito l'accés. Podeu explorar-los **des de la web Politwoops**, però aquesta interfície es basa a desplaçar-se per polítics concrets, en lloc de cercar un text específic. Per fer més fàcil aquesta darrera opció, aquí teniu una senzilla aplicació web creada per cercar qualsevol text i filtrar-lo ràpidament (pels polítics espanyols i catalans, en aquesta anàlisi): <https://datacat.cc/piulets>.

Que en gaudiu!

Francesc Macià emprèn el camí de l'exili. ARXIU

La presidència de la Generalitat: un càrrec lligat a la repressió

L'Aravot Deu dels dotze darrers presidents catalans han estat processats per algun acte vinculat amb el catalanisme

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

El catalanisme polític ha estat sempre un moviment incòmode per a les autoritats franceses i espanyoles, les quals han provat d'eliminar-lo i assimilar-lo a la seva configuració de l'estat. La repressió exercida es personifica en la figura del president de la Generalitat, la màxima institució del país, la qual ha estat fortament represaliada, independentment del règim imperant, sigui durant la restauració borbònica, la dictadura de Primo de Rivera, la segona república, el fran-

quisme o l'actual monarquia parlamentària.

De fet, dels dos presidents de la Mancomunitat de Catalunya en democràcia i dels deu presidents de la Generalitat que hi ha hagut d'ençà del restabliment de l'autogovern català el segle XX, només n'hi ha dos, Pasqual Maragall i Josep Montilla, que no han estat processats, exiliats o directament executats.

Enric Prat de la Riba: un delictes de rebel·lió de fa cent vint anys

El primer president de la Mancomunitat de Catalunya, una institució que fusionava les quatre diputacions provin-

El catalanisme polític ha estat sempre un moviment incòmode per a les autoritats franceses i espanyoles

cials i que fixava novament un màxim representant català, va ser Enric Prat de la Riba (1870-1917), el principal referent intel·lectual de la Lliga Regionalista i del catalanisme polític en aquell moment.

El 1902, anys abans de la seva presidència, quan era director de la Veu de Catalunya, el diari de la Lliga Regionalista, va ser empresonat per un article publicat el 17 de març. Un mes abans, s'havia proclamat l'estat de guerra arran d'una vaga general, fet que comportava que els delictes depenguessin de la jurisdicció militar.

L'article, titulat 'Separatisme al Rosselló', reproduïa

Francesc Macià proclama la Segona República al balcó del Palau de la Generalitat el 14 d'abril de 1931. ARXIU

un comunicat dels principals dirigents del sindicat vitícola de la comarca publicat a L'Indépendant de Perpinyà. Atesa la crisi al sector de la viticultura i els impostos alts, afirmaven: 'És natural que cerquem de ser lliures per fer un estat independent.' I: 'Donat l'interès que se'ns mostra, només hi haurà una solució; l'acord amb els nostres veïns de Barcelona per a fer una Catalunya lliure.'

Malgrat ser una reproducció, el jutge militar hi va veure 'incitació al separatisme' i va tancar el director a la presó de Reina Amàlia. Sis dies després, va passar a estar sota arrest domiciliari, i el tribunal va suspendre el diari, en va confiscar els exemplars i va ordenar de destruir-ne les plaques.

El procés va continuar, i el fiscal militar va acusar Prat de la Riba de rebel·lió, cosa que va portar a una indignació

col·lectiva al país. Tanmateix, la causa es va truncar unes setmanes més tard, el 22 de maig, quan es va veure beneficiat per un indult general amb motiu de la coronació del monarca espanyol Alfons XIII.

Tot i la curta estada, la presó va marcar Prat de la Riba per a tota la vida: allà va desenvolupar la malaltia de Graves-Basedow, cosa que el va obligar a romandre en un sanatori durant deu mesos després d'haver sortit en llibertat. El 1914 va arribar a la presidència de la Mancomunitat, però per culpa del fràgil estat de salut pel seu pas per la presó es va morir tres anys més tard, a quaranta-set anys.

Josep Puig i Cadafalch: una vida vinculada al catalanisme

El substituït de Prat de la Riba va ser l'arquitecte i també

dirigent de la Lliga Josep Puig i Cadafalch (1867-1956), que va ser president entre 1917 i 1924. D'ençà de la seva joventut, havia estat vinculat al moviment catalanista: va formar part de la Unió Catalanista que va aprovar les Bases de Manresa, va presidir el Centre Escolar Catalanista i va ser un dels vuit fundadors de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC).

Puig i Cadafalch també va ser, juntament amb Francesc Cambó, un dels principals impulsors del projecte d'autonomia de 1919. Tot i això, el creixement de la conflictivitat social el va portar a alinear-se amb posicions conservadores i d'ordre, i va donar suport al cop d'estat de Primo de Rivera.

No obstant això, el dictador va reprimir tota expressió de catalanisme amb el decret contra l'exhibició de la senyera i de l'ús del català en

actes oficials. Ateses les més que possibles represàlies, Puig i Cadafalch va amagar en una doble paret tot l'arxiu personal i la documentació de la Mancomunitat (que no van ser descoberts fins al 2003) i se'n va anar a l'exili. La Mancomunitat, buidada de tota iniciativa pel règim, fou dissolta dos anys més tard.

En l'àmbit professional, malgrat haver planificat la reforma de la plaça de Catalunya i de l'àrea de Montjuïc per a l'Exposició Universal, va ser relegat per les seves idees catalanistes i es van tirar a terra les quatre columnes, que representaven les quatre barres de la senyera.

Després del període republicà, es va haver de tornar a exiliar per la guerra del 1936-1939, perseguit per l'anarquisme i, posteriorment, per no haver signat el manifest d'adhesió a Franco, com sí que havien fet molts dirigents

del seu partit. Quan va tornar, el 1941, es va trobar un expedient de responsabilitats polítiques i va decidir d'anar-se'n fins a l'any següent, pel risc de ser detingut.

Establert novament, el franquisme li va prohibir d'exercir d'arquitecte. Tot i la repressió, Puig i Cadafalch va mantenir la militància catalanista, organitzant actes culturals semiclandestins. Com que era l'únic membre fundador viu del IEC, es va encarregar de refundar clandestinament la institució, la qual va presidir entre el 1942 i 1950.

Francesc Macià: la lluita per l'alliberament de Catalunya

El primer president de la Generalitat d'ençà de 1714 va ser Francesc Macià (1859-1933), el 122è president de la

història. La primera part de la seva vida la va dedicar a l'exèrcit, i la segona, a l'alliberament de Catalunya.

El punt d'inflexió va ser l'assalt militar de la redacció del ¡Cu-Cut! i de la Veu de Catalunya el 1905 i l'establiment de la llei de jurisdiccions, que donava als militars la competència de jutjar els delictes contra la pàtria i contra l'exèrcit mateix. La resposta ciutadana va ser la creació de Solidaritat Catalana, candidatura amb què Macià va obtenir l'acta de diputat i que li va fer abandonar l'exèrcit.

La política espanyola el va portar cap a posicions cada vegada més sobiranistes i d'esquerres, cosa que el va obligar a exiliar-se un breu període de temps, quan va donar suport a la vaga general de 1917. Totalment des-

enganyat, el 1922 va fundar Estat Català, una organització política i de combat que considerava que la lluita armada era l'única manera d'assolir la independència perquè mai no tindria el suport per mitjans parlamentaris a Espanya.

El cop d'estat de Primo de Rivera el va obligar a exiliar-se novament, primer a Perpinyà i posteriorment a Bois-Colombes, a prop de París. Allà va començar a organitzar un exèrcit d'alliberament i amb aquest objectiu va crear l'emprèstit Pau Claris, per a obtenir recursos entre les comunitats catalanes de l'Amèrica Llatina i també va cercar el suport de la Internacional Comunista a Moscou.

El pla d'invasió armada des de Prats de Molló (1926) va ser descobert per la gendarmeria francesa per la traïció

de Ricciotto Garibaldi i Macià va ser empresonat i processat a París. Al judici, juntament amb el seu advocat, Henri Torrès, va fer una defensa totalment política, va reconèixer els fets i els va justificar per la lluita per la independència de Catalunya. 'Volem deslliurar la nostra pàtria catalana de la dominació espanyola que pesa sobre ella des del 1714.'

Després d'un gran ressò internacional, va ser condemnat a dos mesos de presó per tinença il·lícita d'armes i, com que la pena era inferior al temps que havia estat empresonat, va ser alliberat i expulsat a Bèlgica. Els anys següents, ja vist com un heroi per gran part de la societat catalana, va prosseguir els viatges a la recerca d'adhensions. El 25 de setembre de 1930, després de la mort de

Lluís Companys, empresonat. ARXIU

El president Tarradellas amb el president espanyol Adolfo Suárez al Palau de la Generalitat. ARXIU

Primo de Rivera, va tornar de l'exili arran d'una amnistia parcial, però aquesta amnistia excloïa els delictes socials i contra la pàtria i va ser expulsat abans de vint-i-quatre hores amb la intervenció del cap superior de la policia de Barcelona.

Finalment, es va establir de manera definitiva el febrer 1931, un mes abans de les eleccions. Macià va ser un dels fundadors d'ERC i va guanyar les eleccions municipals, amb la consegüent proclamació de la República Catalana. Després d'haver pactat un autogovern per a Catalunya, es va convertir en el primer president de la Generalitat restituida.

El 25 de desembre de 1933, es va morir a setanta-quatre anys, i va ser substituït pel president del parlament de manera interina, Joan Casanovas, també empresonat i exiliat, fins que el darrer dia de l'any va ser triat president Lluís Companys.

Lluís Companys: el president màrtir

La biografia de Lluís Companys (1882-1940) és marcada pel seu afusellament el 15 d'octubre de 1940. Però la repressió ja l'havia viscuda unes quantes vegades anys abans.

L'advocat sindicalista va ser empresonat per primera vegada arran de la repressió de la Setmana Tràgica (1909). Posteriorment, en els anys del pistolisme i la conflictivitat social, va ser empresonat, deportat al penal de la Mola de Maó –el mateix dia que era assassinat Francesc Layret– i només en va sortir quan va ser elegit diputat per Sabadell el desembre del mateix any.

La seva oposició a la dictadura de Primo de Rivera també va comportar-li diversos empresonaments, i la seva participació en el Comitè Revolucionari de Catalunya, que el feia viure en la clandestinitat, va fer que no pogués ser present en la constitució d'ERC, tot i ser-ne un dels principals dirigents.

Ja en el càrrec de president, va ser condemnat a trenta anys de presó per rebel·lió i sedició arran dels fets d'octubre de 1934. Però la victòria del Front d'Esquerrres el 1936 va comportar una amnistia total dels presos polítics i socials.

Després de la derrota en la guerra del 1936-1939, i com a màxima institució del país, se'n va anar a l'exili. El 1940 va ser detingut per la policia militar alemanya a la Baule-les-Pins (Bretanya), on s'havia establert, tot i el perill, per cercar el seu fill, Lluís Companys, Lluïset, qui patia esquizofrènia catatònica. El president va ser deportat a Madrid, li van obrir diligències per 'ser el president de la Generalitat, ministre de la República i responsable dels fets realitzats a Catalunya' i va ser traslladat al castell de Montjuïc.

El president va ser jutjat en un consell de guerra sumaríssim, sense garanties processals i, finalment, a cinquan-

ta-vuit anys, va ser afusellat el 15 d'octubre de 1940 a dos quarts de set de la matinada al fossar de Santa Eulàlia del castell de Montjuïc. Les seves últimes paraules van ser: 'Per Catalunya!'

Josep Irla: una Generalitat lluny de Catalunya

L'assassinat de Companys va fer que el president del Parlament de Catalunya assumís el càrrec de president de la Generalitat. La dimissió de Joan Casanovas (1890-1942), que havia marxat a l'exili el 1938 després del complot de novembre de 1936 i d'haver volgut declarar neutral una Catalunya independent el 1937, va portar a elegir Josep Irla (1874-1958) president del parlament en la darrera sessió parlamentària abans de l'exili (1 d'octubre de 1938).

El 28 de gener de 1939, juntament amb la resta d'autoritats republicanes, passava a Catalunya Nord cap a l'exili. Irla era un dirigent històric

d'ERC, ex-batlle de Sant Feliu de Guíxols, que havia estat nomenat conseller de governació durant la República, però que no va poder exercir per motius de salut, atès que patia una malaltia de caràcter asmàtic que sovint el mantenia apartat de l'activitat política.

En un principi, Irla va viure al Voló i a Ceret, on es dedicava a la indústria del suro, el seu ofici de sempre. Però el 1940, després d'haver estat detingut per les autoritats franceses de Vichy i confinat a Le Mans, i ja amb el càrrec de president de la Generalitat, va decidir d'anar-se'n més lluny de la frontera i es va establir a Cogolin (Occitània).

Amb pocs recursos, va formar l'únic govern de la Generalitat a l'exili (1945-1948), amb importants personalitats catalanes com a consellers sense cartera (Carles Pi i Sunyer, Pompeu Fabra, Antoni Rovira i Virgili, Josep Carner, Joan Comorera, Manuel Serra

i Moret i Pau Padró). La tasca va ser la de mantenir viva la cultura catalana (amb cursos de català per correspondència), denunciar la situació catalana, cosa que va portar a presentar un requeriment a les Nacions Unides, i mantenir les institucions legítimes i els vincles entre els exiliats.

Tot i això, després de la Segona Guerra Mundial, i amb la certesa que el retorn no seria immediat, es va desfer el govern i es va mantenir la Generalitat en l'única figura de la presidència. Irla va ser l'únic president que no va trepitjar el Palau de la Generalitat com a tal i va abdicar el 1954, ja 'vell, malalt i pobre', amb les seves paraules. Es va morir quatre anys més tard, quan en tenia vuitanta-tres.

Josep Tarradellas: el retorn de les institucions legítimes

El successor d'Irla va ser Josep Tarradellas (1899-1988), secretari general d'ERC fins

aquell moment i que es va haver d'enfrontar amb Manuel Serra i Moret (PSUC) per la presidència, perquè Serra i Moret reclamava el càrrec en tant que era president del parlament. Tanmateix, Irla va maniobrar per situar Tarradellas al capdavant d'un consell interí i que fos finalment triat entre els diputats catalans presents a l'ambaixada de Mèxic, el darrer espai de sobirania republicana.

Durant els primers anys a l'exili, Tarradellas va ser detingut unes quantes vegades i empresonat tres mesos a Ais de Provença (Occitània). El govern franquista va demanar-ne l'extradició, cosa que podria haver fet que patís la mateixa sort que Companys, però el règim de Vichy va negar la sol·licitud. Quan va poder, es va establir a Suïssa, on va romandre durant bona part de la Segona Guerra Mundial i, posteriorment, va prosseguir l'exili a Mèxic.

President d'ençà de 1954 i establert ja a Saint-Martin-le-Beau, va mantenir vives les institucions catalanes, i fins i tot va publicar tres números del Diari Oficial a l'exili. Després d'anys oblidat per la major part de l'oposició franquista, el 1977 va retornar en exercici del càrrec i va presidir durant vora tres anys el primer govern d'unitat de la Generalitat restaurada.

El 23 d'octubre de 1977, es va restablir la Generalitat, abans que la constitució espanyola, i d'aquesta manera va mantenir viva la legitimitat republicana. La frase 'Ciutadans de Catalunya, ja sóc aquí!' significava el seu retorn personal, però també el retorn d'un autogovern que havia estat quaranta anys a l'exili.

Jordi Pujol: una guspira catalanista enmig del franquisme

En ple franquisme, el 1960, va ser represaliat Jordi Pujol (1930), que posteriorment va ocupar la presidència de la Generalitat durant dues dècades (1980-2003). En una visita del dictador Francisco Franco a Barcelona per a netejar la imatge després de l'afer Galinsoga, es va distribuir un fullet amb el títol 'Us presentem el general Franco'.

El fullet, escrit per Pujol amb la idea de boicotar la visita, conclou amb una frase que deia, sobre Franco: 'A més d'un opressor, és un corruptor'. Amb motiu d'aquella mateixa visita, hi va haver els Fets del Palau de la Música (19 de maig) en un concert pel centenari del naixement del poeta Joan Maragall organitzat per l'Orfeó Català. 'El cant de la senyera', obra de Mara-

Carles Puigdemont i Artur Mas han estat perseguits per la justícia espanyola. ACN

El procés d'independència que viu actualment Catalunya ha portat a la persecució judicial dels darrers tres presidents

gall, va ser prohibit per ordre governativa. Tanmateix, davant diversos ministres franquistes, una part del públic la va cantar i va llançar fullets amb la lletra de la cançó i amb el pamflet de 'Us presentem el general Franco'.

Pujol, tot i no ser-hi present, era un dels organitzadors i va ser arrestat per la policia. Va ser apallissat i torturat fins que va reconèixer l'autoria del document. El procés va continuar amb un consell de guerra sumaríssim (tenia graduació d'alferes) i el futur president va ser condemnat per un delictes de rebel·lió militar a set anys de presó.

Finalment, va estar empresonat dos anys i mig i un de confinament a Girona arran de dos indults. L'empresonament va comportar una gran campanya de solidaritat amb mobilitzacions a l'exterior, a banda de pintades per tot el país amb la frase 'JP llibertat' i 'Pujol Catalunya'.

Mas, Puigdemont i Torra: els presidents represaliats del procés

El procés d'independència que viu actualment Catalunya ha portat a la perse-

cució judicial dels darrers tres presidents. El primer, Artur Mas (1956), va ser processat per la consulta del 9 de novembre de 2014. Va ser condemnat a una multa i dos anys d'inhabilitació per desobediència, que acaba aquest 23 de febrer. Paral·lelament, el Tribunal de Comptes, tot i que el TSJC havia descartat la malversació, va condemnar Mas i les conselleres Joana Ortega i Irene Rigau a pagar 5,8 milions d'euros.

El successor al capdavant de la Generalitat, Carles Puigdemont (1962), es va exiliar arran de l'aplicació de l'article 155 i va ser posteriorment acusat de rebel·lió pel referèndum del Primer d'Octubre. El procés judicial ha portat al fet que el jutge instructor del Tribunal Suprem, Pablo Llarena, retirés primer l'euroordre a Bèlgica, quan els tribunals belgues preveïen denegar l'extradició, i hi renunciés també quan la justícia alemanya va negar la violència que havia imputat a Puigdemont i només va voler extraditar-lo perquè fos jutjat per malversació.

El procés judicial encara és obert, i després d'haver estat elegit eurodiputat ara té immunitat parlamentària i manté el govern a l'exili amb la creació del Consell per la República. Tanmateix, el Suprem ha demanat un suplicatori que pot fer que el procés torni als jutjats belgues. Paral·lelament, el Tribunal de Comptes ha actuat contra el govern de Puigdemont i ha obert un procés per a demanar 4,1 milions d'euros.

Finalment, Quim Torra (1962) ha estat condemnat a una inhabilitació per desobediència per no haver despenjat una pancarta en favor de l'alliberament dels presos polítics quan ho havia ordenat la junta electoral espanyola sinó més tard. Malgrat no haver-hi una condemna ferma, li ha estat retirada l'acta de diputat i d'aquí a pocs mesos, molt probablement, serà apartat del càrrec si abans no convoca les eleccions. El cas és una nova mostra de la repressió contra l'autogovern català i els seus principals dirigents, un fet que, com s'ha vist, fa dècades i dècades que dura. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 27-31 de gener

Dimecres 29.
Els presos polítics
tornen al Parlament
de Catalunya

EFE

Dimarts 28.Víctor Pàmies: 'Hem posat deu
mil refranys catalans a internet'

ALBERT SALAMÉ

Dimecres 29. Guia pràctica del Brexit:
com ens afecta a nosaltres?

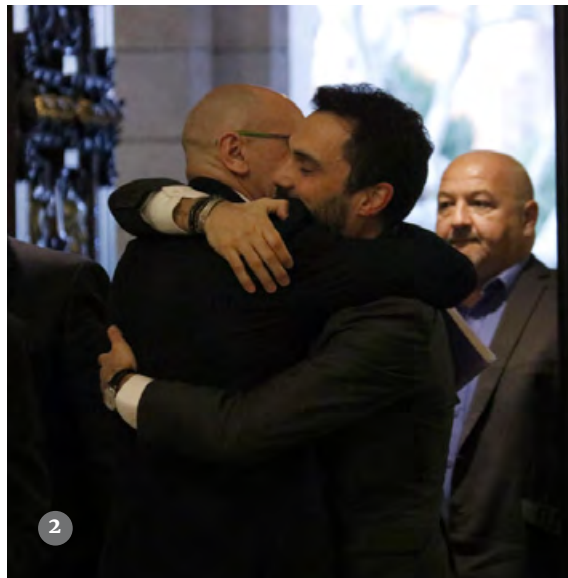
EFE

Els presos polítics tornen al Parlament de Catalunya

En imatges Vegeu-ne ací les fotografies més destacades

1. Dolors Bassa ha estat la primera d'arribar al Parlament de Catalunya des de la presó del Puig de les Basses (Figueres). A l'arribada, ha estat rebuda pel president de la Generalitat Quim Torra i el president del parlament Roger Torrent. ALBERT SALAMÉ // 2. La consellera Bassa ha saludat els diputats i treballadors del parlament que eren a l'entrada de la cambra per a donar la benvinguda als presos polítics. EFE // 3. Després de Bassa, han arribat al parlament els presos polítics dels Lledoners que van ser membres del govern de Puigdemont: Oriol Junqueras, Jordi Turull, Raül Romeva, Joaquim Forn i Josep Rull. ALBERT SALAMÉ

1. XEl president de la Generalitat Quim Torra i el vice-president Oriol Junqueras s'abracen a l'entrada del parlament.

ACN // 2. El president del parlament Roger Torrent abraça el conseller Raül Romeva. ACN // 3. Fotografia: EFE/Alejandro García. EFE // 4. Junqueras ha criticat l'aplicació de l'article 155 de la constitució espanyola. ACN // 5. Junqueras s'acaronava amb Lluís Salvadó. EFE

1. Oriol Junqueras ha estat aplaudit al final de la seva intervenció. EFE // 2. Junqueras parla amb el seu successor al capdavant de la vice-presidència, Pere Aragonès. EFE // 3. Turull saluda el públic de la comissió del parlament acompanyat de la consellera Meritxell Budó i l'ex-consellera Elsa Artadi. ACN // 4. Jordi Turull arriba a la comissió d'investigació del 155. EFE // 5. Jordi Turull compareix a la comissió d'investigació del 155. EFE

1. Romeva arriba a la comissió acompanyat de Morral i Bosch. ALBERT SALAMÉ // 2. Romeva i Bosch a la comissió del 155. efe // 3. Forn riu a la comissió d'investigació del 155. EFE // 4. Primer pla de Forn i Buch a la comissió. EFE // 5. Josep Rull, a la comissió d'investigació del 155. EFE // 6. Rull i Calvet. a la comissió d'investigació del 155. EFE

1. Dolors Bassa amb Chakir El Homrani, durant la comissió. ACN // 2. Bassa, a la comissió d'investigació del 155. EFE // 3. Els presos polítics se'n van del parlament. EFE

Josep Lluís Trapero i Olga Tubau, durant el judici. ACN

Pérez de los Cobos perd el control per primera vegada en un interrogatori antològic d'Olga Tubau

ROGER GRAELLS FONT

L'advocada de Trapero ensenya una nova carta de defensa i el coronel assenyala Nieto com a responsable de la violència

Olga Tubau, advocada del major Josep Lluís Trapero, ha interrogat avui el coronel de la Guàrdia Civil Diego Pérez de los Cobos, que fou el coordinador del dispositiu policíac de l'1-O. De bon començament, ja s'ha vist la diferència sideral entre la conversa plàcida d'ahir de la fiscalia, que li va fer un interrogatori preparadíssim i precís, amb el d'avui, amb què Tubau ha posat contra les

cordes un coronel altiu, excitat i impertinent en alguns passatges de la declaració.

I ho ha fet jugant una carta nova de la defensa de Trapero: la signatura col·legiada del pla d'actuació de l'1-O i del dispositiu de les eleccions del 21 de desembre de 2017. Tubau ha fet veure a Pérez de los Cobos que la prefectura dels Mossos era la responsable de tots dos dispositius. El coronel ha lloat el comissari Ferran López i ha negat que

fos la mà dreta del major Trapero, i Tubau l'ha desarmat amb sis preguntes concretes.

—Vostè va tenir coneixement —és obvi perquè va ser públic— del nomenament de Ferran López després de l'activació de l'article 155 de la constitució com a responsable del cos de Mossos d'Esquadra?

—Sí, és clar.

—En vista del que ha relatat del paper, no únicament del major, de la prefectura —ens han enganyat, es va trencar la confiança, ens han amagat dades...—, va advertir el ministre d'Interior o algú amb

pes al govern [espanyol] que Ferran López era la mà dreta de Trapero i que havia amagat quina seria l'actuació de Mossos l'1-O?

—No considero que el senyor Ferran López amagués quina seria l'actuació l'1-O ni tampoc el considerava la mà dreta de Trapero.

—No? És a dir, segons vostè, les pautes d'actuació del pla, les comunicacions per escrit a la fiscalia... qui les decidia?

—No sé qui les decidia. Però li garanteixo que al cos de seguretat on treballa [Guàrdia Civil] i al Cos Nacional de Policia no es prenen decisions col·legiades. El co-

Diego Pérez de los Cobos, durant la declaració a l'Audiència espanyola. ACN

mandament és unipersonal, ni es comparteix ni es delega. El comandament és qui assumeix les responsabilitats, entre més raons perquè també és qui cobra més a final de mes.

—Qui subscribia el pla d'actuació [dels Mossos], que mai no va ser corregit, i les pautes d'actuació del 29 de setembre, aquelles que es van fer arribar a 230 comandaments? —Crec que no ho signava ningú.

—No hi deia 'Prefectura'?

—Sí... hi deia 'Prefectura'.

—I li consta si les pautes d'actuació del cos de Mossos d'Esquadra per a l'operatiu de les eleccions del 21 de desembre al Parlament de Catalunya, amb vigència del 155, tampoc no anaven signades?

—No en tinc ni idea.

—I tampoc sap que hi deia 'Prefectura'.

—No ho sé.

—No ho sap.

Tubau estava satisfeta, havia aconseguit desactivar la incriminació contra el major com a cap dels Mossos

Trapero se'l mirava, amb la mà esquerra a la barbeta, i prenien notes. Tubau estava satisfeta, havia aconseguit desactivar la incriminació contra el major com a cap dels Mossos. En un altre moment de la declaració, Pérez de los Cobos ha admès que l'absència del major a les reunions de coordinació no en condicionava el contingut que despatxava amb el comissari López.

Amb aquest intercanvi, la defensa ha demostrat al tribunal de l'Audiència espan-

yola que totes les decisions de l'operatiu dels Mossos l'1-O van ser col·legiades, a càrrec de la prefectura, és a dir, del major Trapero i els comissaris de la cúpula del cos. Tanmateix, només Trapero és processat per rebel·lió. Aquesta incongruència és transcendental per a la defensa del major. Ha estat sens dubte la gran novetat de l'interrogatori.

Nieto, la 'X' de l'1-O?

Pérez de los Cobos ha perdut el control i ha arribat a dir que la responsabilitat del dispositiu era de la magistrada del TSJC Mercedes de Armas, l'autora de la famosa interlocutòria que vehiculava els Mossos, la policia espanyola i la Guàrdia Civil per a aturar l'1-O. A la recta final de l'interrogatori, s'ha trobat obligat a treure notes i papers del seu inseparable maletí, que ahir, per a respondre a la

fiscalia, ni tan sols va haver de fer servir.

Fins a tal punt arribava la desesperació del coronel i el seu afany de desvincular-se de qualsevol mena de responsabilitat que ha arribat a atribuir la decisió d'activar el 'pla B' i d'ordenar les 'intervencions' de la Guàrdia Civil i la policia espanyola a José Antonio Nieto, ex-secretari d'estat de seguretat i número 2 de l'ex-ministre d'Interior espanyol Juan Ignacio Zoido. En la seva declaració al Suprem l'any passat, Nieto va refusar també tota responsabilitat, traslladant-la als comandaments que hi havia als col·legis electorals, i Zoido va mirar de passar desapercbut assegurant que no intervenia ni donava ordres relacionades amb els dispositius dels cosos policíacs espanyols.

El coronel no ha sabut justificar que la policia espanyola i la Guàrdia Civil no anessin

Diego Pérez de los Cobos, en sortint de l'Audiència espanyola. ACN

Durant la declaració, igual que va fer ahir, Pérez de los Cobos ha continuat fent insinuacions i atacs a Traperó

a tancar col·legis electorals les hores prèvies al Primer d'Octubre si desconfiaven que els Mossos ho farien. Tubau l'ha continuat acorralant recordant-li un correu electrònic entre ell i Ferran López en què s'acomiadava amb un 'Abraçada', en un suposat ambient de desconfiança i traïció dels Mossos; li ha retret que no expressés els seus dubtes a les reunions conjuntes amb la fiscalia; i l'ha obligat a admetre que no li consta cap espionatge dels Mossos als cossos policials espanyols.

La impossibilitat d'impedir l'1-0

Durant la declaració, igual que va fer ahir, Pérez de los Cobos ha continuat fent insinuacions i atacs a Traperó. Ha intentat d'espolsar-se res-

ponsabilitats, insistint que ell no tenia cap tasca assignada de comandament del dispositiu i traslladant tota la responsabilitat del fracàs a Traperó. L'argument del coronel és que els Mossos havien d'haver enviat dotacions d'una cinquantena d'agents a tancar col·legis concrets. No preveien, però, una mobilització tan multitudinària en defensa de les urnes, i aquest és el factor que va fer descarrilar el dispositiu. Però Tubau ha llegit bé el parany de Pérez de los Cobos i li ha recordat les instruccions de la fiscalia, que van fer materialment impossible d'aturar el referèndum.

—Segons les instruccions de la fiscalia, s'havia d'evitar la votació a tots els centres?

—Crec que sí.

—Quants centres de votació hi havia?

—2.300.

—Amb quants efectius, segons el pla d'actuació, comptaven els Mossos en aquella primera valoració? Ho recorda?

—Crec que segons que deia el pla, tenien 16.000 efectius, dels quals en els dies laborables se n'activaven uns 10.000 i per aquell dia n'havien d'activar 7.100. En tot cas, repetixo que el dia 25 el major Traperó envia aquella carta en què diu que tenen prou efectius i que no han demanat ni necessiten ajuda de ningú.

—Molt bé, però tornem al tema dels binomis. Si s'ha d'anar a 2.300 centres, s'hi ha d'anar, perquè el fiscal no havia fet distincions, no havia dit d'evitar la votació de l'1-0 en 150 centres. Si s'hi enviava una parella, s'hi destinaven 4.600 efectius dels Mossos. Si se n'hi posava un més, ja en teníem 7.000. Quants agents, segons vostè, havien d'haver anat a cada centre a evitar la votació?

—El problema en qualsevol cas és que la fiscalia no deia que s'hagués d'anar alhora a tots els centres. Si aquells 7.000 efectius, que podrien haver estat els 10.000 que intervenen diàriament en els dies laborables, s'haguessin concentrat i haguessin anat primer a tancar un lloc, després a un altre... probablement en blocs de cinquanta hi hauria hagut 200 unitats, fins a conformar aquells 10.000, que 200 unitats en 10 intervencions haguessin cobert 2.000 col·legis.

—Però s'havia de garantir que fins al tancament de la

El coronel ha assegurat que va declinar d'assistir l'1-O al Centre de Coordinació perquè no volia interferir en la cadena de comandament dels Mossos

votació cap col·legi no tornés a obrir.

—Sí.

—Però si intervenen i marxen aquells agents, hi havia la possibilitat que aquells centres es tornessin a obrir com a centres de votació?

—Hi havia aquesta possibilitat, però hi havia una fórmula per a intentar aconseguir l'objectiu que manava la instrucció amb el menor cost. Com que l'objectiu era desallotjar i tancar, s'hauria pogut aconseguir requisant el material. Sense deixar presència constant, era difícil que es reobris la votació.

—Li consta que en alguns centres on la Policia Nacional i Guàrdia Civil van requisar material, després d'acabar l'actuació i marxar, es va tornar a votar?

—Que jo sàpiga en 2 de 213.

—Que vostè sàpiga en dos. Després ho veurem.

Si els Mossos haguessin actuat com volia Pérez de los Cobos, no hauria retret igualment a Traperó que no hagués preparat un dispositiu que arribés als 2.300 locals de votació, tal com havia ordenat la fiscalia? 'Cada cos és lliure de tenir la seva doctrina de funcionament i d'actuar com

Tubau ha acabat l'interrogatori posant en evidència el cinisme de Pérez de los Cobos

consideri', ha etzibat Pérez de los Cobos sobre la diferència en la manera d'actuar dels Mossos amb la de la Guàrdia Civil i la policia espanyola. A primera hora del matí de l'1-O, el coronel va decidir de trencar unilateralment la coordinació amb els Mossos sense ni tan sols parlar amb Ferran López.

El coronel ha assegurat que va declinar d'assistir el Primer d'Octubre al Centre de Coordinació (Cecor) perquè no volia interferir en la cadena de comandament dels Mossos. L'interrogatori també ha posat en relleu qüestions que haurien de ser importants a ulls del tribunal, com ara que la policia espanyola i la Guàrdia Civil no van adquirir material per a precintar els col·legis electorals malgrat la desconfiança que tenien envers els Mossos. També ha llevat importància al fet que no es fessin actes de les reunions de coordinació, tot i que Traperó ho havia demanat expressament.

Tubau trenca el vincle de Traperó amb Puigdemont

Tubau també ha exposat que l'afirmació de Pérez de los Cobos assegurant que Traperó s'havia arreglerat amb

la Generalitat a la Junta de Seguretat del 28 de setembre era una 'percepció'.

Sobre els retrets a Traperó perquè no demanés al president Puigdemont que desconvocqués l'1-O —afirmació desmentida pel major i tots els comissaris, que van reunir-se amb Puigdemont, Junqueras i Forn els dies 26 i 28 per a demanar-ho—, Tubau l'ha advertit que demà el comissari Ferran López ja hi dirà la seva.

—Li consta que Ferran López ha declarat, entre altres seus al Suprem, que sí que s'havia transmès?

—No, no. En els termes que jo formulo aquesta pregunta, no he sentit que s'exposés en aquella reunió.

—Bé, ell vindrà demà i ja ens ho explicarà. Vostè considerava que la petició d'aturar el referèndum per part del TC amb advertiment de desobediència, en les instruccions de la fiscalia, en la interlocutòria de la magistrada De Armas, l'amenaça ja aquells dies per part de l'estat d'activar el 155... creu que la petició de Mossos podia ser més eficaç que tot això?

—Absolutament més eficaç, i més si el major Traperó ho

hagués exposat a la Junta de Seguretat en què s'havia d'analitzar què passaria en aquella convocatòria il·legal. És clar que potser li hauria costat la destitució.

—O no.

—O no, efectivament.

A Pérez de los Cobos també li ha fallat la memòria. Concretament, quan Tubau li ha demanat per cinc titulars de mitjans de comunicació espanyols diferents —Antena 3, ABC, Onda Cero...— que destacaven pocs dies abans de l'1-O el xoc entre els Mossos i la Generalitat quan la policia catalana va afirmar que compliria els mandats judicials per a impedir l'1-O.

Tubau ha acabat l'interrogatori posant en evidència el cinisme de Pérez de los Cobos: —Li consta cap denúncia dels 17.000 agents o dels sindicats [dels Mossos] perquè se'ls hagués donat cap ordre il·legal, il·lícita o irregular l'1-O? —No.

—Ara sí, l'última. Guarda rancor o animadversió respecte del senyor Traperó pel rebuig a la seva coordinació i el que va passar a les reunions amb la fiscalia?

—Gens ni mica. ■

Guia pràctica del Brexit: com ens afecta a nosaltres?

Unió Europea El 31 de gener el Regne Unit deixarà de formar part de la Unió Europea

REDACCIÓ

Divendres, 31 de gener, es farà efectiu el Brexit i el Regne Unit deixarà de formar part de la Unió Europea (UE). D'aquesta manera, s'aplicarà finalment el mandat del referèndum del 2016, en què el 52% dels participants van votar a favor de la sortida de la UE. En un principi, es preveia que el Brexit s'aplicaria el març del 2019, però les negociacions amb les institucions europees per a fixar les condicions de la sortida van sumir el Regne Unit en una gran inestabilitat política, cosa que va comportar diversos ajornaments. Finalment, el 20 de desembre, el parlament britànic va aprovar la llei del Brexit amb les condicions pactades amb la UE i aquest divendres la història del Regne Unit farà un tomb.

El Brexit tindrà unes implicacions molt importants en la vida dels britànics, però també en la dels europeus. Tot i que el Brexit entra en vigor aquest divendres, hi haurà un període de transició fins al 31 de desembre durant el qual es garantirà la lliure circulació i els ciutadans de la UE al Regne Unit podran fer els tràmits per a mantenir els drets de ciutadania.

Com ens afecta el Brexit? A continuació us expliquem tot allò que n'heu de saber:

L'estatus dels migrants catalans al Regne Unit

L'acord de retirada preveu que els ciutadans europeus residents al Regne Unit abans del Brexit mantinguin els seus drets de residència, treball, estudis i Seguretat Social més enllà del període transitori sota l'estatus d'assentat. Per beneficiar-se d'aquests drets és molt important que tots els ciutadans puguin acreditar que resideixen legalment al Regne Unit des d'abans que hagi acabat el període de transició.

L'estatus d'assentat dona els mateixos drets de residència, estudis, sanitat, treball i Seguretat Social que qualsevol altre ciutadà britànic. Hom podrà demanar la ciutadania britànica i marxar del país sense perdre l'estatus permanent durant cinc anys, com a molt. Per tenir-hi dret, cal haver arribat al Regne Unit abans del 31 de desembre i haver-hi residit de manera continuada durant cinc anys. Es considera que és de manera continuada si s'hi ha viscut com a mínim sis mesos de cada dotze durant un període de cinc anys. Si encara no s'han acumulat aquests cinc anys, es pot demanar l'esta-

Els drets dels ciutadans que vulguin establir-se al Regne Unit després del 31 de desembre estaran subjectes als acords bilaterals amb els estats de la UE. EP

L'acord de retirada preveu que els ciutadans europeus residents al Regne Unit abans del Brexit mantinguin els seus drets de residència, treball, estudis i Seguretat Social

Una vegada entri en vigor el Brexit, es mantindrà la connectivitat aèria amb el Regne Unit i s'hi podrà viatjar sense que calgui visat, com a mínim fins el 31 de desembre de 2020, quan acabarà el període d'adaptació. EFE

tus provisional de pre-assentat. Podeu trobar-ne més informació ací.

Tanmateix, els drets dels ciutadans que vulguin establir-se al Regne Unit després del 31 de desembre estaran subjectes als acords bilaterals amb els estats de la UE o bé, si no hi ha acord, a les condicions generals que estableixin les autoritats britàniques.

L'estatus dels migrants britànics a Catalunya, el País Valencià i les Illes

Tots els ciutadans de la Unió Europea que vulguin residir més de tres mesos a l'estat espanyol han d'inscriure's al registre central d'estrangers. Ara, a partir de divendres, els britànics deixaran de ser considerats ciutadans de la Unió Europea, però haver-se inscrit els garantirà els drets. Si no ho han arribat a fer mai, cal que obtinguin el certificat demanant cita prèvia en una comissaria de la policia

espanyola que tramitin certificats de la UE.

Els ciutadans britànics inscrits mantindran els mateixos drets que tenien com a ciutadans europeus (tret de la potestat de presentar Iniciatives Legislatives Ciutadanes al Parlament Europeu) durant el període transitori i, després del 31 de desembre, mantindran els drets de residència, treball, estudis i seguretat social. Tenir el certificat de registre abans que hagi acabat el període transitori serà una garantia per a acreditar la residència legal a l'estat espanyol.

En cas de no haver aconseguit el certificat de residència europea abans de la data del Brexit, durant el període transitori es podrà demanar una targeta d'identitat d'estranger en què es farà esment, de manera explícita, a la condició de beneficiari de l'acord de retirada pactat pel Regne Unit i la UE.

Els migrants britànics que arribin després del 31 de gener

estaran subjectes a un futur acord bilateral entre el Regne Unit i l'estat espanyol. Si no hi hagués pacte, se'ls aplicaria el règim general d'estrangeria espanyol.

Viatges

Una vegada entri en vigor el Brexit, es mantindrà la connectivitat aèria amb el Regne Unit i s'hi podrà viatjar **sense que calgui visat**, com a mínim fins el 31 de desembre de 2020, quan acabarà el període d'adaptació. Fins aleshores, es mantindrà la lliure circulació com si el territori del Regne Unit encara fos part de la UE. Després d'aquest període, les normes d'entrada al país dependran dels acords bilaterals amb cadascun dels estats membres de la UE.

Durant el període transitori, els turistes europeus podran continuar gaudint de la gratuïtat del *roaming* i podran fer servir la connexió de telefonia mòbil sense sobre-càrrecs.

Famílies

La nova realitat després del Brexit també afectarà les famílies formades per ciutadans britànics i europeus o d'europeus que vulguin viure al Regne Unit. Per exemple, un català que visqui al Regne Unit amb el permís d'assentament i es vulgui casar amb un altre català després del període transitori ha de saber que el seu cònjuge no obtindrà els drets de ciutadania que té ell. Per tant, si vol anar a viure al Regne Unit, haurà de complir amb la normativa britànica en matèria d'immigració com qualsevol altre migrant.

Tanmateix, els cònjuges, parelles de fet, fills o néts (menors de 21 anys o dependents) i pares o avis dependents d'un català amb permís d'assentament podran entrar i residir al Regne Unit després del Brexit sempre que la relació existeixi des d'abans de la fi del període de transició. La resta de familiars que vulguin residir-hi hauran de demanar l'estatus de pre-assentament abans del 31 de desembre.

Els fills dels catalans que neixin al Regne Unit després del Brexit tindran nacionalitat britànica, sempre que un dels pares tingui l'estatus d'assentat. Si cap dels dos no ha residit prou temps per a tenir-lo i només tenen el de pre-assentat els fills nascuts després del Brexit només obtindran l'estatus de pre-assentat.

Permís de conduir

Els ciutadans de la UE residents del Regne Unit que van començar a viure-hi abans de fer 67 anys podran continuar conduint-hi sense problemes amb el permís d'un dels estats membres fins als 70 anys. Els

Els equips britànics podran continuar participant en les competicions esportives europees

ciutadans de la UE que van anar-hi a viure després dels 67 anys podran continuar conduint per territori britànic durant, com a màxim, tres anys. Després, hauran d'aconseguir un carnet de conduir britànic.

Els turistes, en canvi, podran continuar circulant d'acord amb el permís de conduir europeu.

Estudiants catalans al Regne Unit

Els ciutadans de la UE que estudiïn al Regne Unit però que tinguin previst de tornar a casa abans del 31 de desembre, últim dia del període transitori, no han de fer cap tràmit per a continuar els estudis després del Brexit. Tanmateix, si han de continuar estudiant al Regne Unit o volen treballar-hi, han de demanar l'estatus d'assentament o de pre-assentament, com la resta de ciutadans europeus. Fins ara, els estudiants de fora de la UE sense cap feina qualificada només podien continuar vivint legalment al Regne Unit durant quatre mesos. Tanmateix, el govern britànic ha ampliat el termini dos anys.

A banda, els estudiants que hagin començat els estudis al Regne Unit durant el curs acadèmic 2019-2020 o el comencin el 2020-2021 continuaran pagant les mateixes taxes acadèmiques que els britànics fins que hagin acabat el programa acadèmic.

Els professionals que necessitin que la seva titulació

europea sigui reconeguda al Regne Unit hauran de demanar el reconeixement abans del 31 de desembre.

Competicions esportives

Els equips britànics podran continuar participant en les competicions esportives europees, com ara la **UEFA Champions League** de futbol i l'**Eurolliga de bàsquet**. Això és així perquè les competicions europees són competicions privades, no tenen relació amb la Unió Europea, de manera que no els afecta la sortida del Regne Unit.

Dret de vot

Els catalans que resideixin legalment al Regne Unit després del Brexit podran votar i presentar-se a les eleccions locals britàniques, tal com passava fins ara. De la mateixa manera, els britànics també podran votar i presentar les seves candidatures a les eleccions municipals de Catalunya, el País Valencià i les Illes.

Els catalans residents al Regne Unit podran continuar votant al parlament, a les eleccions espanyoles i al Parlament Europeu. Els britànics residents en territori de la UE, però, perdran el dret de vot a les eleccions europees perquè cal tenir la ciutadania d'algun dels estats membres de la UE per votar-hi.

Seguretat social i sanitat

Aquells ciutadans que durant la vida laboral hagin

treballat tant al Regne Unit com en un estat membre de la UE han de saber que els períodes cotitzats fins al final del període transitori es tindran en compte de cara a una futura pensió. Si un català continua treballant al Regne Unit després del 31 de desembre, continuarà cotitzant, atès que els reglaments de coordinació dels sistemes de seguretat social continuaran essent aplicables mentre mantingui la feina. D'altra banda, el govern espanyol s'ha compromès a reconèixer la pensió a aquells ciutadans britànics que cotitzin aquí abans i després de la fi del període de transició.

Així mateix, els pensionistes catalans que visquin al Regne Unit continuaran rebent les seves pensions, ja que segons la legislació espanyola han de ser abonats als seus titulars independentment del lloc de residència. També la continuaran rebent els qui hagin cotitzat al Regne Unit, britànics o europeus, encara que actualment visquin aquí.

D'altra banda, els treballadors europeus al Regne Unit i els seus familiars directes tenen dret de rebre assistència sanitària gratuïta, sempre que conservin la feina. En cas que no sigui així, els europeus conservaran l'assistència sanitària igual que els britànics fins al 31 de desembre. Després del període de transició, la situació dependrà de l'acord bilateral entre el Regne Unit i cada estat de la UE.

Duanes

El comerç amb el Regne Unit continuarà igual fins al final del període de transició,

però cal tenir clar que a partir del 31 de desembre hi haurà fronteres i controls duaners. La relació comercial a partir d'aleshores dependrà del futur acord bilateral entre el Regne Unit i l'estat espanyol o bé, en cas que n'hi hagi, de les establertes per l'Organització Mundial de Comerç.

Amb el Brexit, el Regne Unit recupera l'autonomia reguladora, de manera que és previsible que amb el temps es distanciï de l'actual regulació europea, circumstància que farà haver d'adaptar els productes i les etiquetes o haver de fer noves proves de verificació i seguretat.

Així mateix, les empreses han de tenir en compte que les mercaderies amb matèries primeres del Regne Unit podran deixar de ser considerades originàries de la UE, perdent els avantatges de lliure comerç que la UE ha signat amb països tercers com el Japó i Turquia.

Fiscalitat

Després del Brexit, les transaccions amb el Regne Unit seran equivalents a les de qualsevol país tercer. Les normes d'IVA canviaran i ja no s'haurà de presentar el model 349, obligatori en les transaccions intracomunitàries, sinó el 303. Les factures emeses al Regne Unit continuaran exemptes d'IVA, però caldrà presentar la declaració duanera corresponent.

Les empreses que exportin al Regne Unit però que fins ara no ho hagin fet mai a països tercers hauran de demanar a Hisenda el número d'identificació fiscal EORI (Economic Operator Registration Identification).

Reunió entre el primer ministre irlandès i el cap negociador del Brexit a la UE. EFE

Per què el Brexit ha fet perillar la fràgil pau irlandesa?

Brexit La frontera a l'illa ha encallat fins ara les negociacions perquè el nord abandona la Unió Europea i el sud hi resta

OT BOU COSTA

Avui, el Regne Unit abandonarà formalment la Unió Europea. Ho havia d'haver fet el març passat, però els membres del parlament britànic ho van impedir, tombant una vegada i una altra les propostes d'acord de Theresa May, que sovint tampoc no van agradar gaire a Brussel·les. Tampoc no hi va haver Brexit el dia que ho fixava la primera pròrroga, el 12 d'abril. Ni la segona, el 31 d'octubre, perquè, amb la

perspectiva d'una retirada sense acord, els diputats van forçar el flamant primer ministre Boris Johnson a demanar-ne una altra, que s'acaba ara i, tot sembla indicar-ho, serà la definitiva.

Johnson va arribar a Downing Street impulsant-se amb la promesa que faria efectiu el Brexit encara que no hi hagués acord, i l'ombra de l'amenaça li ha servit per a obtenir un nou acord amb Europa i una majoria parlamentària que l'aproves, molt més folgada que no pas la de May. Sembla que el pla del nou primer ministre tindrà èxit, malgrat tot.

Johnson va arribar a Downing Street impulsant-se amb la promesa que faria efectiu el Brexit encara que no hi hagués acord

Un esdeveniment tan intricat i amb l'ona expansiva d'efectes col·laterals que pot tenir el Brexit tenia una munió de fronts per ajustar, abans de culminar. Però el maldecap que ha encallat més les negociacions és, sens dubte, la frontera que separa el Nord d'Irlanda de la resta del país. Per què?

La porta d'Europa

El Divendres Sant del 1998, a Belfast, el govern britànic i el de la República d'Irlanda, amb el suport de la majoria de partits nord-irlandesos i amb un referèndum a cada meitat

El canvi de rang de la frontera, que ara, doncs, en serà una d'externa de tota la Unió Europea, ha estat una de les qüestions més espinoses en les negociacions d'aquests darrers anys. EFE

del país, van acordar la fi d'un conflicte armat que havia durat tres dècades. D'aquesta manera es congelava la disputa entre els nord-irlandesos republicans, partidaris de la independència o de la reunificació, i els unionistes, partidaris de la pertinença al Regne Unit.

El pacte, que encara avui es manté, incloïa que no hi hagués cap mena de frontera física entre l'estat independent de la República d'Irlanda i la regió administrativament britànica del nord de l'illa. I d'ençà del 2005, any que s'hi van retirar els darrers punts de control, els ciutadans tenen el dret de travessar la frontera sense cap mena de control i la venda de béns i serveis s'hi duu a terme amb poques restriccions. Aquest fràgil equilibri es manté perquè totes dues regions han pertangut, fins ara, al mercat comú europeu i a la unió duanera. Però això

canvia amb el Brexit: la porta d'entrada al Nord d'Irlanda serà ara la porta de sortida a la Unió Europea.

El canvi de rang de la frontera, que ara, doncs, en serà una d'externa de tota la Unió Europea, ha estat una de les qüestions més espinoses en les negociacions d'aquests darrers anys. La por dels irlandesos era que, si el Brexit es feia efectiu sense acord previ entre el Regne Unit i la Unió Europea, els tornessin a instaurar una frontera 'dura'. Això volia dir infraestructures de control físic als punts d'encreuament de territoris, amb supervisió dels cossos policíacs, i en contextos tensos, amb suport militar, que tindrien el dret de revisar el contingut dels vehicles. Potser també pagament de tarifes a l'hora de travessar. I, per tant, volia dir el fantasma del perill que s'ensulsiessin les columnes que han sostingut la pau fins ara.

Què hi ha dit cadascú?

Sobta que, d'entrada, semblava que una frontera dura no convenia a ningú. Ni a la Unió Europea, ni al Regne Unit, ni a la República d'Irlanda, ni als nord-irlandesos. Per què ha estat tan complicada, doncs, la qüestió? Per raons diverses i imbricades. Quan Theresa May va rellevar David Cameron al capdavant del govern britànic, es va trobar de seguida que la idea del Brexit, tal com s'havia presentat al referèndum, era molt difusa. Qui tenia el dret de decidir les condicions de la separació? Qui podia imposar-hi matisos? El suport de la primera ministra va començar a fer aigües gairebé de bon començament: dins el seu partit mateix, fins i tot del seu govern, hi havia partidaris de quedar-se a la Unió Europea, partidaris d'anar-se'n sense acord. I Irlanda era un dels eixos més gruixuts de conflicte.

Per tal d'evitar que l'endemà del Brexit s'hagués d'instaurar una frontera a Irlanda, May proposava un *backstop*: una mena de coixí, una pòlissa assegurada amb la Unió Europea que garantís que, si no hi havia acord previ, el Nord d'Irlanda roman-dria provisionalment dins el mercat comú i el territori duaner europeu, a diferència de la resta del regne, que els abandonaria. Però els *tories* de l'ala més conservadora creien que un estatus especial per a la regió violava la integritat territorial del país, i que si el Regne Unit no tenia el comandament per a decidir quan es podia revertir aquest estatus, això acabaria deixant la sobirania del Nord d'Irlanda a les mans de la Unió Europea.

L'altre acudit de May va ser que tot el Regne Unit es mantingués durant un període de temps inconcret en territori duaner europeu, fins

D'entrada, semblava que una frontera dura no convenia a ningú

que totes dues parts consideressin que no calia. Però els partidaris del Brexit ho van trobar gairebé un insult, perquè creien que implicava no fer efectiu, a efectes pràctics, el Brexit. Els dirigents europeus van rebutjar-ho amb duresa a la cimera de Salzburg, perquè creien que això concedia al Regne Unit un avantatge injust.

I la primera ministra va decidir de fer un cop de timó: eleccions per a consolidar la seva majoria i encimentar les esquerdes. Govern per a apagar les discrepàncies i aplanar el camí del seu lideratge. Però no li va sortir bé. Els *tories* van perdre la majoria a Westminster i una May neulida va haver de pagar el preu de supeditar la continuïtat de la seva direcció als conservadors unionistes del Nord d'Irlanda, el DUP. I això, és clar, lluny de suturar la ferida irlandesa, va ser com ficar-hi el dit.

Els unionistes combreguen amb el nacionalisme britànic, i estaven preocupats que un estatus diferent per a la regió podia allunyar-la del Regne Unit i acostar la reunificació d'Irlanda. Més llenya al foc. L'ala més dura del govern May continuava oposant-se al *backstop*, i Juncker s'oposava a l'alternativa de molts moderats: fer-lo, però amb

En l'acord final, Londres accepta controls físics a la frontera nord-irlandesa

límit temporal. En un seguit de votacions històriques, la cambra baixa britànica va impedir quatre vegades que May se'n sortís. Fins que va dimitir.

La solució Johnson

Boris Johnson, que havia torpedinat implacablement els plans de May ja de bon començament, primer com a ministre seu d'Afers Estrangers i, després, com a possible contrincant per a encapçalar el partit, no ha pogut travar aquest acord tan retardat fins després d'assolir una majoria absoluta en unes noves eleccions. Què ha canviat perquè la Unió Europea hagi acceptat, ara sí, l'acord de retirada?

La Unió Europea va rebutjar una primera proposta del flamant cap de l'executiu britànic: que el Nord d'Irlanda continués sotmès a les normes comercials de la Unió, però al territori duaner del Regne Unit. Això, amb el benentès que el govern britànic no faria els controls de béns i productes a la frontera irlandesa que caldrien en un cas com aquest. I també acceptava que hi hagués controls duaners entre la República i el nord, però sense controls de seguretat ni de productes. Almenys, durant els quatre anys posteriors al període de

transició, que s'acabarà el desembre d'enguany.

Van arribar a un acord quinze dies més tard. La principal diferència era que el parlament del Nord d'Irlanda podrà votar cada quatre anys si continua acceptant aquesta darrera proposta de protocol. Si la majoria que hi vota a favor és mixta entre republicans i unionistes, podran estar vuit anys sense nova votació. I si decideix que hi vol fer canvis, un equip britànic i un d'europeu n'hauran de negociar les noves condicions. El segon canvi és que el Nord d'Irlanda continua en territori duaner britànic i s'incorpora als futurs tractats comercials del Regne Unit, tot deixant de formar part legalment de l'espai comercial europeu. Fins aquí, com amb la primera proposta. Però, a partir d'ara, la frontera en territori insular irlandès només serà legislativa. La frontera *de facto* serà a les zones portuàries del Nord d'Irlanda.

La promesa de paraula que el Regne Unit i la Unió Europea obraran en igualtat de condicions i amb joc net –que formaven part dels primers esborranys del pacte– es mantenen al Nord d'Irlanda, però a la resta de l'estat només hi tindran esment en

una declaració política no vinculant que han signat totes dues parts. I els aranzels europeus, recaptats pel Regne Unit en nom de la Unió, es cobraran sobre els béns que vagin de la Gran Bretanya al Nord d'Irlanda i que 'corrin el risc' de ser transportats i venuts a la República; si en darrera instància no ho són, les empreses del Nord d'Irlanda podran reclamar descomptes. El comitè conjunt decidirà quins béns es consideren 'en risc'.

Què canvia, doncs, respecte de les primeres propostes de Theresa May, que tant havien criticat Johnson i Brussel·les? Ben poca cosa. En l'acord final, Londres accepta controls físics a la frontera nord-irlandesa. Accepta que una regió del Regne Unit resti sotmesa a les normes del mercat comú. Accepta aranzels. Però si la maniobra del primer ministre britànic ha estat hàbil és perquè ha copsat del tot que el Brexit era una qüestió de sobirania. I que les negociacions s'encallaven a l'hora de determinar qui tindria la sobirania sobre el nord d'Irlanda. I, per a resoldre l'estira-i-arrotonsa entre el Regne Unit i la Unió Europea, Johnson l'ha traslladada, com un miratge, als nord-irlandesos. ■

VÍCTOR PÀMIES

‘Hem posat deu mil refranys catalans a internet’

La Paremiologia Catalana Comparada Digital conté 150.000 registres i s'anirà ampliant · Demà al vespre es presentarà a VilaWeb, amb la intervenció de l'autor i de Pere Orga (de Softcatalà), que n'ha fet el desenvolupament

ALBERT SALAMÉ

JORDI BADIA I PUJOL

Demà al vespre es presentarà a l'Espai VilaWeb la Paremiologia Catalana Comparada Digital (PCCD), un cercador de refranys i frases fetes en línia. Aquesta eina conté una part del banc de dades que ha acumulat durant vint-i-cinc anys el filòleg Víctor Pàmies i Riudor (Barcelona, 1963), a còpia de buidar centenars de reculls de refranys. 'Tinc un miler de llibres a casa i, a més, rebo molt sovint correus de gent que em diuen refranys que no tenia aplegats', explica. De manera que la feina no s'ha pas acabat. Cada refrany té variants diverses (amb un mot afegit, amb diferències de puntuació, amb variacions dialectològiques, etc.) i ell en determina el 'paremiotipus', és a dir, el que ha d'encapçalar cada fitxa. A la PCCD hi ha 150.000 registres, corresponents a 10.000 refranys i frases fetes diferents. Però el nombre de registres del seu banc de dades puja a 650.000 i abans de jubilar-se vol arribar a un milió. Un home que ha remenat tants milers de refranys els sap definir amb precisió: 'Aquestes peces poètiques, curtes, amb rima, amb ritme i enginy, que són fàcils de memoritzar i que condensen una saviesa ancestral.' La passió —i el rigor— pels refranys catalans es diu Víctor Pàmies.

—Vint-i-cinc anys és quasi la meitat de la vostra vida. La gent que us envolta com l'ha viscuda i com la viu, aquesta passió vostra pels refranys?

—Una de les persones que la vivia més de prop era la meua mare. Durant molt temps, al matí, me n'anava a treballar i ella es quedava a casa. Solia escoltar 'El matí de Catalunya Ràdio', presentat llavors per Antoni Bassas. Doncs parava l'orella i sempre que sentia algun refrany, l'apunjava en un paper i jo me'l trobava quan arribava. Aquell refrany, escrit en un tros de calendari o al revers de la llista d'anar a comprar, per mi tenia molt de valor.

—Ja m'ho penso...

—Però és que l'endemà, quan arribava a la feina, trobava tot de paperets grocs

El repertori de refranys és tancat, perquè la llengua ja no n'ha de fer ús. En canvi, sí que neixen frases fetes i locucions, perquè canvien els referents

Una de les meves aspiracions és veure com autors moderns van més enllà del diccionari i van creant fraseologia nova, lligada al món actual

enganxats a la pantalla de l'ordinador, cada paperet amb un refrany. Encara ara, molts coneguts me n'envien per correu, em telefonen, m'escriuen a Twitter, a Facebook, als blocs.

—Heu dit 'blocs'. Que en teniu més d'un?

—Una vintena.

—I com és que en teniu tants?

—Per a no tenir tot el material junt, el reparteixo en subadreces diverses: un bloc dedicat a un **refranyer temàtic**, un altre a un **vocabulari de refranys català-castellà**, un de **tallers i conferències** (amb vídeos i documents de presentacions), una **paremiologia didàctica** amb breus lliçons, un bloc de VilaWeb amb **material gràfic**, una **enciclopèdia terminològica** amb correspondències català-castellà-anglès-francès, el llibre de l'**ull** i del **cap** en versió digital...

—Això dels refranys sabem que ve de molt antic. Però avui se'n creen, encara?

—No. El repertori de refranys és tancat, perquè la llengua ja no n'ha de fer ús. En canvi, sí que neixen frases fetes i locucions, perquè canvien els referents. Hem passat de *fer Pasqua abans de Rams a casar-se de penal* (prenent un referent futbolístic); de *plegar veles a llançar la tovallola*. Abans d'algú que corria molt se'n deia *ser un nuvolari* i després *ser un fitipaldi* (referint-se a dos automobilistes d'origen italià). I ara, com que aquests referents s'han perdut, tornes a sentir *Córrer com una daina*. De tota manera, una de les meves aspiracions és veure com autors moderns van més enllà del diccionari i van creant fraseologia nova, lligada al món actual.

—De manera que el refranyer va lligat a les giragonses històriques.

—Sí. La història és cabdal en el cas dels refranys. Provenen de la transmissió oral, quan la gent no sabia de lletra i per força havia de trobar una manera de transmetre coneixements: meteorològics, de moral, de país, del camp... Els pares els deien als fills perquè no es

perdés aquest saber acumulat i per tenir eines a l'hora d'interpretar el món. Per això apareixen aquestes peces poètiques, curtes, amb rima, amb ritme i enginy, que són fàcils de memoritzar i que condensen una saviesa ancestral. Actualment ja no tenim necessitat d'acudir als refranys per trobar coneixement. Fem la prova de cercar refranys que tractin de coses quotidianes d'ara: cotxes, autobusos, rentadores, televisors, contaminació... No n'hi ha.

—Cap?

—Com que tota regla té excepcions, en podem trobar alguns que semblen de creació recent: *Per Sant Jordi, llibres i roses; Entre caixes i bancs, tot són entrebancs; Qui roba un pa, el tanquen a la presó, i qui en roba mil, el fan senyor...*

—Podem dir, doncs, que els refranys reflecteixen la manera de viure?

—Sí. Per això al nostre país tenim moltes dites del món del vi. I no en tenim d'alta muntanya, perquè les muntanyes més altes que hi ha per aquests verals són de tres mil metres.

—Si no se'n creen també poden perdre valor entre la societat. Hi ha cap manera d'aprendre'n, de refranys?

—Una manera bonica és mitjançant el joc. Jugar amb els refranys serveix per acostar-los tant als més petits com als nouvinguts. Hi ha un joc en línia molt divertit i interessant, **L'arbre refranyer**, que et serveix per a jugar tot sol o bé de fer partides amb els altres jugadors. De seguida que va sortir en vaig descarregar l'aplicació. El recomano a tothom. Aquesta aplicació va lligada amb un **llibre-joc**.

—Creieu que es pot fer res perquè no es perdin, els refranys?

—Crec que es fa prou. A l'escola s'hi treballa, els homes del temps contribueixen a difondre'n, a la ràdio també se'n parla (hi havia l'espai 'Entre paraules, d'en Ramon Solsona a Catalunya Ràdio, per exemple), hi ha sectors (com ara el del vi) que s'interessen per elaborar-ne reculls, se n'editen

**No es pot pretendre
que la gent parli amb
refranys, avui dia**

ALBERT SALAMÉ

molts llibres, etc. Ara, no es pot pretendre que la gent parli amb refranys, avui dia. A més, alguns són totalment inadequats per a la societat del segle XXI.

—**Ens en podeu dir cap exemple?**

—Bona part del refranyer de la dona. És terrible. Reflecteix els papers que tenia en la societat rural, bàsicament com a mare i amb unes tasques molt importants, encara que no sempre reconegudes en el manteniment de la casa i les famílies. Anna M. Fernández Poncela ho ha estudiat amb molt detall i en l'obra *Sexe i refranyer* hi podem trobar, per exemple: *Alzina i dona, de cent una de bona; La dona és l'esca del pecat; No hi ha animal més traïdor que una dona i una mula; Al carrer senyora, a la finestra dama i al llit bagassa...*

—**Déu n'hi do...**

—I sobre la moral també hi ha dites allunyades dels valors actuals, perquè recomanen de ser conservador, no gaire emprenedor (*Més val boig conegut que savi per conèixer*), o aquelles que recelen de qualsevol cosa bona (*No hi ha roses sense espines*), o alguns que ens predestinen

d'alguna manera (*Qui és fill del gat se li retira de la cua o del cap o No hi ha pitjor clavilla que la de la mateixa fusta...*).

—**I aquell dels advocats?**

—*Advocats i procuradors, a l'infern de dos en dos. És que abans hi havia oficis mal-vistos, perquè deien que els qui s'hi dedicaven robaven i enganyaven. Diu el refranyer: Set sastres, set moliners, set sabaters i set estudiants, vint-i-un lladres i set bergants o De moliner mudaràs, però de lladre no t'escaparàs...*

—**Podríem trobar refranys compartits per tots els Països Catalans?**

—Sí, però molt sovint són refranys que ens arriben de la tradició clàssica (àrab, bíblica i grecollatina, bàsicament). N'hi ha que són més o menys coneguts, però més propis de zones concretes. Per exemple, al País Valencià diuen *Tota pedra fa paret*, per dir que tot ajuda. O bé *Diu el mort al degollat: 'Qui t'ha fet eixe forat?'*, allà on al Principat ens referiríem abans al símil de la palla o la biga a l'ull, depenent de si és nostre o dels altres; i a les Illes dirien: *S'ase va dir a n'es porc orellut*.

—**Per tant, en trobaríem, posem per cas, que es diuen al País Valencià i són desconeguts al Principat?**

—I tant. Per exemple, un dia, parlant amb un amic valencià, vaig dir *El més calent és a l'aigüera* i no em va entendre. Al País Valencià fan servir usualment *El gat és ajagut en el foguer*, és a dir, si els focs encara són freds vol dir que no hi ha res de menjar preparat.

—**Els refranys catalans tenen característiques pròpies?**

—Més que a refranys o proverbis, ens hem de referir al llenguatge figurat. Això també inclou embarbussaments, palíndroms, corrandes, cançons, jocs de paraules, endevinalles i un llarg etcètera que ho enriqueix i ho diversifica. S'hi barreja enginy, humor, poesia i recursos lingüístics com ara la repetició, la cacofonia, l'exabrupte, la sortida de to... Tot això i més conté la llengua figurada catalana.

—**Els refranys són propis de les cultures del nostre entorn o en tenen totes?**

—Totes, diria. Tots hem sentit parlar dels proverbis xinesos o africans, per

exemple. Bona part de la tradició llatina i grega clàssica prové del món àrab, molt avançat en medicina i matemàtiques, entre altres àmbits. Gyula Paczolay, el 2002, va publicar *European proverbs in 55 languages*, un recull d'un centenar llarg de proverbis existents en una cinquantena de llengües europees. I alguns també es troben en àrab, persa, xinès, japonès... És una saviesa transversal, de tota la humanitat.

—Parlem de la Paremiologia Catalana Comparada Digital. Què hi podem trobar?

—Amb la Paremiologia Catalana Comparada Digital (PCCD), hem posat 10.000 refranys i frases fetes catalans a internet. Però de fet conté 150.000 registres, perquè cada entrada té el refrany estàndard (que anomenem 'paremiotipus') i tot de variants: de vegades, són variants simples, com la presència o l'absència d'una coma; de vegades, dialectològiques; de vegades, amb algun mot canviat, etc. Aquests 150.000 registres són tan sols una part del meu banc de dades.

—Una part, solament? Quants en teniu, doncs, d'aplegats?

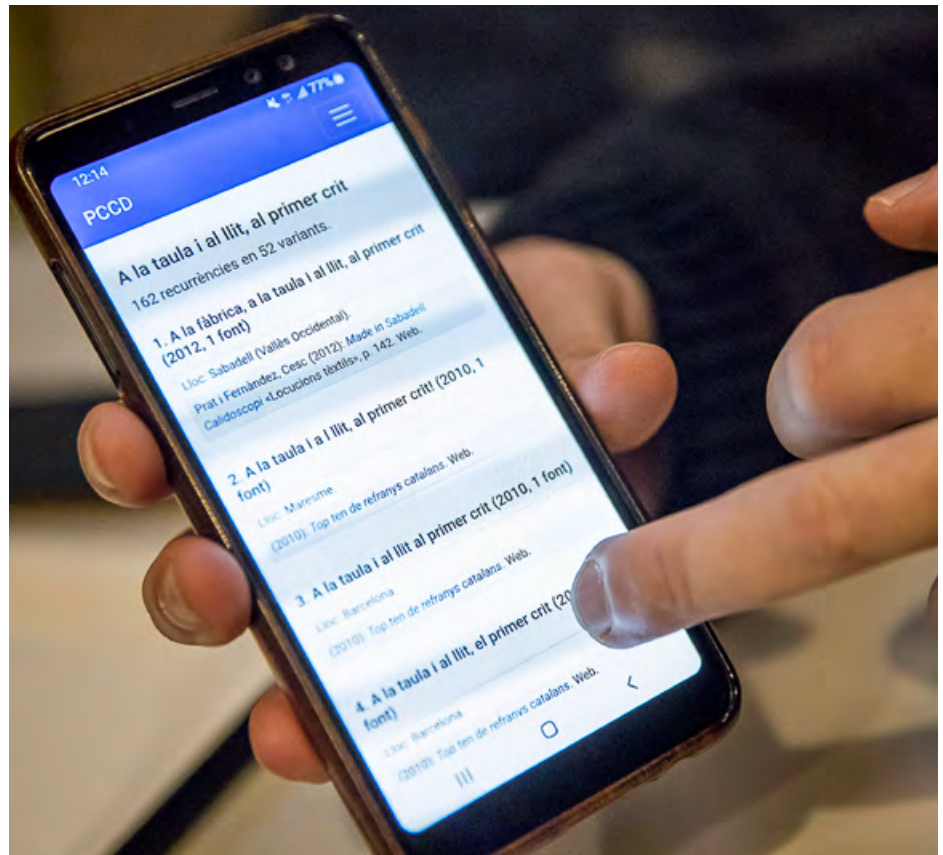
—Uns 650.000. Però a casa tinc uns 1.000 llibres de refranys, molts dels quals encara no he buidat. Treballo a un ritme de buidatge de 100 registres diaris, vora 40.000 cada any. Sempre dic que em vull jubilar amb un milió de registres. Hauré d'accelerar perquè em falten menys de vuit anys...

—Són xifres que fan rodar el cap. Tor-nem a la PCCD: a banda els 10.000 refranys catalans, què més hi trobem?

—Segons quines siguin les fonts buidades, hi podem trobar informació sobre l'explicació de la parèmia, sobre expressions sinònimes, col·locacions i exemples, origen de les dites, zones on es diu, equivalents idiomàtics...

—S'hi poden cercar refranys en castellà i veure'n la traducció al català?

—Sí. Simplement has d'escriure el refrany i activar el botó 'equivalents

ALBERT SALAMÉ

idiomàtics'. Com que no s'ha pensat per a això, pot ser que hi hagi dites en castellà que no hi siguin. Més endavant farem el refranyer multilingüístic.

—Què serà?

—Com que tinc molts refranys d'altres llengües al meu banc de dades i en llibres que encara he de buidar, hem pensat que crearem una altra eina per a fer una cerca a partir de la dita catalana o a partir d'una dita estrangera cap al català.

—Aquesta feina ha estat possible gràcies a la col·laboració amb Softcatalà? N'esteu content?

Molt, perquè van en la meua línia. Ells, com jo, tampoc no tenen subvencions, sinó que són gent voluntària que treballa per la llengua catalana. Ho han fet sempre, amb el programari que han creat o traduït, amb el **Catalanitzador**, amb el **corrector**, el **traductor**... Cerquen els buits que s'han d'omplir i els omplen. A més, són gent molt competent i que et posen facilitats. Per això ens hem entès tan bé.

—Què hi ha fet, doncs, Softcatalà?

—Pere Orga, de Softcatalà, n'ha fet el desenvolupament. El cercador és hostatjat al servidor de Softcatalà i redirigit a la meua pàgina de **Paremiologia Catalana**, sota el domini de Dites.cat. Jo ja havia intentat això mateix amb alguna altra empresa, però me'n demanaven molts diners i no m'oferien una garantia de manteniment i estabilitat. Per a una persona com jo, que no s'hi guanya la vida, això era impossible.

—Per fer tot això no heu rebut cap subvenció?

—No he rebut cap subvenció ni hi ha cap entitat al darrere. Sempre he preferit no deure res a ningú i poder-me llevar cada dia sentint-me lliure. En aquest cas, no vull que em condicionin el contingut. Imaginem-nos, per exemple, que el qui subvenciona digués que no vol que hi hagi refranys sobre les dones perquè considera que al segle XXI són políticament incorrectes. No m'hi sentiria lliure.

—Aneu a la vostra, però si vingués el president de la Generalitat i us digués: ‘Volem que acabeu aquesta feina i us ajudarem’, us hi avindrieu?

—Sí. Es podria fer. Caldria formar un equip i posar fil a l'agulla. Si ho faig jo sol, arribaré fins on pugui, però no ho podré acabar, per dues raons: pel temps que requereix i pels diners. Hi ha moltes obres antigues a les quals no puc accedir perquè són molt cares.

—De quines fonts heu extret el material?

—De moltes. Tinc un miler de llibres a casa i, a més, rebo molt sovint correus de gent que em diuen refranys que no tenia aplegats. En el cas dels refranys i proverbis, són imprescindibles els vuit volums de la *Paremiologia catalana comparada* de **Sebastià Farnés**. També ho és el diccionari **Alcover-Moll**, perquè hi surt tot i amb indicacions dialectals i de variants; no l'he pogut buidar sencer, encara. També són importants les obres de Joan Amades, que va aplegar uns 25.000 refranys, i *Tots els refranys catalans*, d'Anna Parés, amb 25.000 més.

—I d'obres no tan magnes com aquestes?

—És important el *Diccionari de locucions i frases fetes*, de Joana Raspall i Joan Martí. També, és clar, el *Diccionari de sinònims de frases fetes*, de M. Teresa Espinal [consultable **en pdf** i **en línia, interactiu**]; el *Diccionari de frases fetes, refranys i locucions*, d'Enciclopèdia Catalana; i el meu *Dites.cat*, que conté 2.500 refranys de tots els àmbits. I afegim-hi obres més locals, com ara *El refranyer de Joan Viladot*, de Mercè Biosca i Maria-Pau Cornadó, que aplega uns 7.000 refranys. Al País Valencià també n'han sortit ara fa poc, com ara *Gat vell. Dites marineres*, de Francesc-Xavier Llorca. I no fa gaire que es va publicar el *Corpus de fraseologia de les Illes Balears*, de Bàrbara Sagrera, amb 15.000 refranys i moltes explicacions d'ús. Totes les obres buidades tenen una fitxa en la PCCD que es pot veure cada vegada que es consulta un refrany.

—Què feu quan trobeu un refrany nou, per a saber si l'heu de registrar o no? Hi ha una manera de ‘validar-lo’?

—Quan trobem un refrany, mirem de saber d'on prové. De vegades és molt difícil de determinar si és català. Molts dels primers autors d'aplec de refranys castellans són de nació catalana, que fan reculls de dites castellanques i també de dites catalanes traduïdes al castellà. Per exemple, un dels primers reculls, *Refranys en prosa catalana glossats*, de mossèn Dimas, editat el 1509, ens ha arribat en una traducció castellana. Això fa que tot sovint no sàpigues ben bé on neix el refrany.

—Expliqueu-nos com vau començar a interessar-vos per la paremiologia.

—Hi va haver dos moments decisius. El primer, assistint a una assignatura de tercer de filologia catalana que impartia **Joan Solà**: història de la filologia catalana. Hi feia, entre altres coses, una repassada dels reculls lexicogràfics històrics de la llengua catalana. Amb ell vaig descobrir la rica tradició d'aquests reculls lexicogràfics i vaig tenir coneixement del de Carles Ros (*Tratat d'adages y refranys valencians*), de 1733, entre moltes obres que contenien parèmies. També em va descobrir l'obra de **Sebastià Farnés** i la de **Joan Amades**. Em va obrir un món.

—I el segon moment?

—Preparava les proves per a fer de becari a la Unitat d'Assessorament Lingüístic de Catalunya Ràdio i una de les proves era trobar equivalències entre frases fetes catalanes i castellanques. De primer, vaig pensar que no sabia on trobar-les. Però de seguida vaig començar a estirar un fil que encara ara descabdello: les fitxes de l'Avui del diumenge dels anys vuitanta, Josep Balbastre i el seu *Nou recull de modismes i frases fetes* (Pòrtic, 1977), els diccionaris bilingües d'Enciclopèdia Catalana...

—I aquest fil on més us va dur?

—Vaig anar veient que hi havia parèmies amagades a tot arreu: a la Bíblia, als clàssics llatins, diccionaris, lèxics i vocabularis, llegendes, obres de cultura popular, literatura d'abans i d'ara, columnes de diaris, contes infantils... Vaig

ALBERT SALAMÉ

descobrir la paremiologia comparada i vaig començar a furgar en les tradicions lexicogràfiques de les altres cultures. I així he arribat a acumular més d'un miler de llibres als prestatges de la biblioteca de casa. En català, en castellà, en occità, en francès, italià, portuguès, gallec, anglès...

—Teniu un refrany preferit?

—'Qui no vulgui pols, que no vagi a l'era.' L'estimo especialment perquè va guanyar el 'Top ten dels refranys catalans'. I des de llavors m'ha acompanyat tot sovint. Me n'ha sorprès que, tot i que molta gent ja no sap què és una era (i molt menys les feines que s'hi feien) encara sigui una parèmia coneguda i usada.

—Què és aquest 'Top ten'?

—El 2010, en una època en què tenia molta activitat en els blocs, vaig pensar: 'Demanaré a la gent els deu refranys que els vinguin al cap.' Amb això pretenia fer un petit rànquing dels refranys més coneguts. En poc més de tres mesos vaig poder enviar més de 1.200 enquestes, de manera que vaig obtenir 12.000 registres. Les setmanes següents vaig mirar d'ajustar respostes, arribar allà on tenia poques respostes en relació amb el total. Vaig fer-ne el buidatge, tot garbellant les dades també per localització de respostes. De manera que vaig poder fer el 'Top ten de les Illes Balears' i el 'Top ten del País Valencià'.

—I d'allà en va eixir el primer llibre?

—Sí, la gent de Verkami, que tot just era un projecte, aprofitant l'embranchada que m'havia donat el 'Top ten', em van venir a veure per a publicar algun llibre amb micromecenatge. I com que ja tenia a punt un recull de dites sobre l'ull (*Amb cara i ulls*), vam decidir de començar amb aquell llibre. Va tenir un acolliment molt bo. Vaig aconseguir els dos-cents mecenaires que necessitava per a autopublicar el llibre i allò em va animar a publicar, també a Verkami, el segon llibre, el del cap (*En cap cap cap*). Llavors, amb en Jordi Palou, vam pensar de publicar el resultat de Top Ten en un llibre, i l'edi-

torial Cossetània ho va acceptar amb entusiasme. En va sortir el llibre *Els 100 refranys més populars*, del qual ja s'han fet quatre edicions. Després l'editorial Barcanova em va encarregar *Dites.cat*. I, finalment, *Els refranys més usats de la llengua catalana* (Llibres de l'Índex), sorgit a partir d'una enquesta sobre els refranys més usats i un estudi posterior amb José Enrique Gargallo (UB), Joan Fontana (UB) i Xus Ugarte (UVic).

—Teniu més projectes?

—Voldria reprendre la idea inicial d'anar publicant llibres temàtics com els dos primers. En tinc un de dedicat a la mà, força avançat, i el quart serà més escatològic, dedicat al cul.

—Un llibre sobre el cul! És ben bé que hi ha refranys de tota mena, oi?

—Hi ha una temàtica molt diversa, sí. Hi ha tot el vessant proverbial, de consells morals, de religió... Però aquest àmbit condiciona molt les persones i ha quedat obsolet. En trobem també de l'àmbit meteorològic, d'agricultura o de natura: l'home observa els signes per a deduir quin temps farà, deixa fixats els cicles de conreus, parla de l'allargament o escurçament del dia: tot això configura una petita enciclopèdia que tenien antigament per a viure. I en acabat hi ha tota la part humorística: el sexe, les dites tòpiques...

—Què són les dites tòpiques?

—Les que escriu gent d'un poble sobre el poble veí, per destacar-ne els aspectes més idiosincràtics. D'aquestes, n'hi ha poques que parlin bé dels veïns. Generalment, busquen una certa humiliació o mofa. Com passa entre Terrassa i Sabadell, passa amb moltes poblacions.

—I d'aquestes dites tòpiques, no en teniu cap bloc?

—I tant: un bloc, un mapa on es poden localitzar totes les que he anat aplegant, un formulari per si algú me'n vol enviar...

—Ja m'ho pensava... ■

Molts dels primers autors d'aplecs de refranys castellans són de nació catalana, que fan reculls de dites castellanes i també de dites catalanes traduïdes al castellà

Crearem una altra eina per a fer una cerca a partir de la dita catalana o a partir d'una dita estrangera cap al català

Quim Torra entre a l'hemicle del Parlament de Catalunya. ALBERT SALAMÉ

Als passadissos es mastegava el *final de la legislatura*

ODEI A.-ETXEARTE

Crònica d'Odei Etxearte d'una jornada de trencament al parlament entre JxCat i ERC per la suspensió de la condició de diputat del president Torra

‘A llò que posa en risc el parlament i la continuïtat de les institucions és la retirada de la meua condició de diputat’, ha dit Quim Torra al faristol del parlament. A aquella hora, la mesa ja havia decidit de no qüestionar la decisió del secretari general de la cambra, Xavier Muro, d'emprendre els tràmits per a retirar-li l'escó, tal com va determinar la Junta Electo-

ral espanyola. I poc després, Torra no podia exercir el seu dret de vot, JxCat renunciava també a votar i la majoria de grups decidia de suspendre un dels plens més agitats d'aquests últims temps. En principi, fins la setmana que ve, però ningú no gosa fer plans més enllà de demà, quan sis dels presos polítics tornaran a trepitjar el parlament per a comparèixer a la comissió d'investigació sobre

l'aplicació del 155. Dimecres, el pressupost del govern hauria d'arribar a la cambra però ara mateix dos dies poden ser una eternitat. I després, la tramitació dels comptes és llarga, potser massa llarga si es precipita tot.

ERC no vol eleccions, prioritza l'aprovació del pressupost, però Torra té l'última paraula. Només una cosa sembla clara. Fonts de la presidència apuntaven que el president de la Generalitat no prendria cap decisió precipitada. D'entrada, ha volgut escoltar els seus. Per això s'ha reunit amb JxCat després del ple. Torra ha perdut formal-

ment l'escó, però pot traçar un calendari electoral o esperar a la decisió definitiva del Tribunal Suprem espanyol, que ha de decidir encara si confirma la inhabilitació a què el va condemnar el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i el desallotja definitivament de palau.

La falta d'acord estratègic entre JxCat, ERC i la CUP ha esclatat un altre cop al parlament, aquesta vegada amb unes conseqüències més incertes que mai. Als passadissos es mastegava el final de la legislatura, com una conseqüència gairebé inevitable, encara que els socis de govern

Quim Torra parla amb Albert Batet, durant el ple.

ALBERT SALAMÉ

no asseguruen voler-les obertament. El mandat penja del fil de la voluntat del president de la Generalitat, un editor que va acceptar de rellevar Carles Puigdemont per intentar d'aplicar el mandat del Primer d'Octubre i defensar la legitimitat del govern a l'exili i que ha vist com el parlament li retirava l'escó per ordre de la Junta Electoral sense haver estat condemnat judicialment per sentència ferma. Al rerefons de l'acatament pràctic a la JEC hi ha el desacord que condiona la legislatura d'ençà del 30 de gener de 2018, amb l'intent frustrat d'investir Puigdemont. És el debat sobre el retorn a la desobediència i la discrepància sobre fins a quin punt l'independentisme podria mantenir-la contra les actuacions de l'estat espanyol per a limitar l'autonomia.

Concretament, JxCat volia que el parlament desobeís

JxCat volia que la cambra escenifiqués la seva sobirania, però ERC ha dit que no volia 'simbolismes de curta volada'

votant si es mantenia o no l'escó de Torra, i per tant desautoritzés la decisió del secretari general del parlament, amb el convenciment que una decisió política d'aquesta envergadura no la pot prendre un funcionari. Ha intentat que ho votés primer la mesa, però la resta de membres no ha avalat la votació de la proposta i la mesa, indirectament, ha abonat la decisió del secretari general del parlament de tramitar la retirada de l'escó del president. Després, ha demanat que ho

fes el ple en una proposta de resolució, però no tenia prou suport per a alterar l'ordre del dia i sotmetre el text a votació. Finalment, tot i que JxCat havia entrat a registre la resolució, no ha proposat de debatre-la i ha decidit de no participar en cap de les altres votacions ordinàries que hi ha hagut avui si tampoc no hi podia votar el president.

Les votacions que hi ha hagut eren sobre el pressupost del parlament i més pressuposts relacionats, com el del Síndic de Greuges, la Sindicatura de Comptes o el Consell de Garanties Estatutàries. El resultat de la votació del pressupost del parlament ha estat una altra prova gràfica de l'extrem a què ha arribat la cambra: el projecte, que també havia enfrontat JxCat i ERC, ha estat finament tombat. Cap grup no hi ha votat a favor. El ple havia començat amb una denúncia i un adver-

timent. Torrent havia subratllat que el Suprem i la JEC havien 'segrestat' l'escó de Torra i havia constatat que no podrien comptabilitzar el seu vot.

JxCat volia que la cambra escenifiqués la seva sobirania, però ERC ha dit que no volia 'simbolismes de curta volada'. El grup de Torrent i Sergi Sabrià ha refusat de desobeir sense haver tancat un acord sobre com mantenir el torcebraç amb l'estat espanyol a termini mitjà. ERC creu que hi ha en joc l'autonomia del parlament i, ara que ha obert una via de negociació amb el govern espanyol sobre el conflicte polític, prioritza que es pugui mantenir l'efectivitat de les votacions, com la que hauria de garantir l'aprovació del pressupost de la Generalitat, mentre que reconeix que 'políticament' Torra continua essent diputat. I és que, malgrat tot,

La imatge gràfica definitiva del punt de no-retorn entre JxCat i ERC ha estat el recompte d'aplaudiments a Torra. Els uns dempeus, els altres asseguts i amb posat seriós. EFE

ERC no dona per perduda la batalla judicial per l'escó de Torra, tenint en compte que el parlament va presentar un recurs contenciós administratiu al Suprem qüestionant la competència de la JEC per a inhabilitar Torra com a diputat. Mentrestant, ha ofert a JxCat que Torra votés, encara que Torrent i els serveis jurídics de la cambra no haurien considerat vàlid el vot. Era la seva proposta per a conciliar que la pèrdua de l'escó de Torra no fos irreversible i que, alhora, no es posés en perill l'efectivitat de les votacions. Però JxCat no volia un camí del mig, i la reunió on l'han abordat per darrera vegada abans del ple –entre JxCat, ERC i la CUP– acabava sense cap acostament.

El xoc entre els socis de govern ha continuat, amb bescanvi d'acusacions. ERC culpa JxCat de fer perillar les institucions i JxCat respon que, si se cedeix amb l'escó

de Torra, tampoc no li podran mantenir el càrrec com a president si continua l'atac a les institucions catalanes. És a dir, que és justament el fet de retirar-li l'escó que posa en risc la Generalitat. JxCat diu que això ho vol fer Cs, que fa dies que qualifica Torra d'ex-president. El PSC i els comuns no qüestionen que Torra es mantingui al capdavant del govern, tot i que han donat per vàlida la pèrdua de l'escó i que li han tornat a demanar eleccions anticipades. Els comuns li pregunten, tanmateix, que el pressupost es pugui aprovar abans. La CUP també considera exhaurida la legislatura.

La imatge gràfica definitiva del punt de no-retorn entre JxCat i ERC ha estat el recompte d'aplaudiments a Torra. Els uns dempeus, els altres asseguts i amb posat seriós. Quan ha acabat d'intervenir al ple, tots els diputats i consellers de JxCat

El 4 de gener, el ple va ratificar l'escó de Torra, tot i la decisió de la JEC d'arrabassar-l'hi. El 27 de gener, la cambra ja no n'ha comptabilitzat el vot, una volta el Suprem va desestimar la petició de mesures cautelars perquè s'aturés la inhabilitació decretada per aquest òrgan administratiu

l'han aplaudit, mentre Pere Aragonès, els consellers i la majoria de diputats d'ERC s'han mantingut a les butaques. D'ERC, només l'integrant de Demòcrates, Toni Castellà, s'ha aixecat per a aplaudir, i alguns dels diputats del grup ho han fet asseguts, com Josep Maria Jové, Ruben Wagensberg i Núria Picas. També han aplaudit els diputats de la CUP.

El 4 de gener, el ple va ratificar l'escó de Torra, tot i la decisió de la JEC d'arrabassar-l'hi. El 27 de gener, la cambra ja no n'ha comptabilitzat el vot, una volta el Suprem va desestimar la petició de mesures cautelars perquè s'aturés la inhabilitació decretada per aquest òrgan administratiu. 'El que vota el parlament, doncs, és resolutiu o simbòlic? Acceptarem que un òrgan administratiu ho pugui qüestionar?', ha demanat Torra. La resposta, els fets. ■

Us vam avisar. La salut del català, quaranta anys després

OT BOU COSTA

Josep Murgades, Carme Junyent i Jordi Badia radiografien la debilitat de la llengua en el quarantè aniversari del manifest dels Marges

No són els genets de l'Apocalipsi de la llengua catalana, com suggereixen tant els detractors que els titllen de pessimistes exagerats com els qui, lloant-los, fan veure que en reproduïen una radicalitat visceral que ells, en realitat, no prediquen. Allò que diuen és greu i preocupant, però són precisos, realistes i durs. La lingüista Carme Junyent i els filòlegs Josep Murgades i Jordi Badia van radiografiar dijous prop passat a l'Institut d'Estudis Catalans la situació del català per a desmentir els diagnòstics que diuen que va tot bé. I van alertar que, més aviat, la situació fa molt mala espina. 'El català es troba en perill d'extinció.'

Fa quaranta anys, la revista de llengua i literatura Els Marges va publicar l'edi-

torial 'Una nació sense estat, un poble sense llengua', que deu ser, juntament amb el manifest Koiné, l'escrit sobre la qüestió lingüística que ha aixecat més polseguera a Catalunya després de la dictadura. El manifest, nom amb què s'hi ha referit sempre tothom, feia una relació dels actes de repressió franquista contra el català i de la resta de causes que havien conduït la nostra societat del monolingüisme a un bilingüisme, causa, deien, de la situació precària del català. I hi preveïen que, sense mesures que ho revertissin, el castellà podia acabar substituint el català.

D'aleshores ençà, les mateixes institucions que han de vetllar per la llengua han arraconat el 'pessimisme' sociolingüístic, el retrat cruïssim d'aquells primers signants, tal volta perquè si la gent fes

Murgades, Junyent i Badia radiografien la debilitat de la llengua en l'aniversari del manifest dels Marges. IEC

cas de l'exposició científica i acurada dels riscos que corre el català, es trobarien obligades a posar-hi remei, en lloc de somriure d'orella a orella i presumir, cofois, que el català viu un moment ben dolç. Per a recordar aquell famós manifest ('celebrar' fa de mal dir), Murgades ha escrit un nou editorial: 'Objecció de llengua'.

Hi explica que som els parlants el darrer mur de contenció per a frenar el procés de substitució del català, i per això proposa que, tal com no es presentaven al servei militar aquells joves que ara fa un parell de dècades van aconseguir que deixés de ser obligatori, fem una cosa semblant i no cedim en l'ús del català. Però aquesta vegada el ressò ha estat molt feble, almenys si ho comparem amb el primer. Per això el Col·lectiu Pere Quart va tenir la idea de convidar l'autor d'aquest text, Junyent i Badia perquè

en parlessin, en una taula que van moderar Montserrat Franquesa i Antoni Isarch, membres del col·lectiu.

Repassem-ne la seqüència. La tongada d'intervencions comença amb la demanda d'una posició inicial sobre el manifest, però és tan evident que tots hi són fonamentalment favorables, que, més aviat, s'encarreguen de compartir-ne el contingut per enriquir-lo. Badia, didàctic, se centra en el deteriorament de la qualitat lingüística. Junyent, contundent, demostra que n'és, de fosc, allò que s'albira i per què. I Murgades, vehement, reparteix a tort i a dret, es defensa de les crítiques i resumeix el manifest. Cap dels tres no té pèls a la llengua, i critiquen allò que creuen que han de criticar.

Badia elogia el manifest perquè li ha servit per a ordenar-se les idees de política i de llengua, i no endarrereix ni un segon l'aparició de la

polèmica: 'Avui, quan parlem de política en aquest país, hem d'esmentar la independència.' Diu que hi ha el risc de 'guanyar un estat i perdre una nació' si la política es desentén de la llengua. I dibuixa un mapa: d'una banda, hi ha els qui es pensen que no hi ha conflicte lingüístic. I a l'altra, els qui creuen que ni la independència no ens salvaria. 'I al mig hi ha una meitat passiva que va fent sense preocupar-se'n gaire.' Entre aquests, segons que diu, els qui parlen català cometien dos errors.

Dos errors que són nocius perquè, estesos i normalitzats, condueixen a l'extinció de la llengua. El primer, canviar de català a castellà en una conversa quan l'interlocutor parla castellà. El segon, fer servir un català 'esparcat'. És a dir, un català víctima de la degradació, que segons Badia no és pas igual que evolució. Ho aclareix

perquè molta gent li diu que els canvis que ell lamenta es deuen a l'evolució natural de la llengua. 'Una llengua ocupada no evoluciona, canvia perquè és absorbida', i després enumera interferències del castellà que ens passen desapercebudes. Canvis molt petits però que 'suplanten els nostres trets propis'. A partir del segle XVI, explica, els castellanismes que adopta el català comencen a superar els que li pertoquen per veïnatge.

Junyent és lapidària des de bon començament. Han passat quaranta anys d'ençà del manifest dels Marges 'i no sé quin element pot impedir-nos de veure que el català és una llengua en risc d'extinció'. Explica la mà de crítiques que van haver de suportar els signants del manifest -'moltes, del PSUC'- i recorda que en un acte que es va fer vint anys més tard per homenatjar-lo, quatre dels signants originals se'n van desdir. Però s'afanya a anar encara més al gra, encarant-se a l'oficialisme que renega de les dades. En al·lusions al IEC, es demana per què no comparteixen la constatació de la gravetat del cas. 'Les dades són d'ells' i, 'des del manifest dels Marges, no hem parat de recular. En termes absoluts, en termes relatius... i en qualitat de llengua, si és que en volem dir així.'

'Per què davant d'una cosa que és tan evident ens entestem a dir que la immersió és un model d'èxit' i tot d'imprecisions que ens allunyen de calibrar bé el problema? Aquest és, segons Junyent, el gran error, que no sap si atribuir més als polítics o als parlants. 'Ens pot anar molt

Murgades, Junyent i Badia radiografien la debilitat de la llengua en l'aniversari del manifest dels Marges. IEC

Josep Murgades, durant la taula rodona. IEC

El torn de Murgades és el més elèctric. Emmarca la memòria del manifest a la decepció que va venir després de la mort del dictador, quan tot de gent va començar a adonar-se que les coses no havien canviat

bé queixar-nos de tot allò que ens fan, i em sap greu dir-ho així, però qui s'està carregant la llengua som nosaltres, amb el nostre comportament lingüístic i amb la nostra indiferència. La responsabilitat la tenim nosaltres.' I cita Frederic Mistral: 'Quan un poble és esclavitzat, si conserva la llengua és com si tingués les claus de la presó.'

El torn de Murgades és el més elèctric. Emmarca la memòria del manifest a la decepció que va venir després de la mort del dictador, quan tot de gent va començar a adonar-se que les coses no havien canviat, tampoc en l'esfera lingüística, i va ser llavors que van decidir, als Marges, escriure el manifest. 'Em van arribar a dir que si [Pujol, se sobreentén]

havia guanyat les primeres eleccions' havia estat perquè molts catalans van prendre consciència a partir del manifest. 'Va tenir molt ressò i vam ser objecte de crítiques virulentes. Les que han rebut la gent de Koiné no són res en comparació amb les que vam rebre nosaltres: racistes, lerrouxistes... Encara no ens van dir supremacistes perquè el terme no estava de moda.'

L'autor de l'editorial també fa desmentiments. 'Ens deien que profetitzàvem la desaparició del català. No és cert. Nosaltres no som profetes, només filòlegs. Mai no vam fer prediccions i molt menys numèriques.' Però el seu diagnòstic també és molt greu. 'Assistim a la nati-vització de la llengua caste-

llana a Catalunya. És a dir, una llengua imposada des de dalt, a sang i a foc, ara és la cosa més natural del món perquè un gran gruix de la població catalana és ja espontàniament hispanòfona.' I per això defensa allò que diu al nou editorial: fer objecció de consciència. Parlar sempre català i canviar només quan ens convingui. 'Bé que molts dels polítics catalans que abans se'n deia "botiflers" i ara se'n diu "del 155" no tenen cap empatx de passar-se al català quan els convé.' 'No demanem pas de renunciar a res, només proposem de servir-nos-en a conveniència. Amb el benentès que la conveniència és, siguem independentistes o unionistes, que continuem fent ús de la llengua secular.'

Això és discriminatori? Sí. Murgades no se n'ama-ga. Però és que 'discriminar vol dir destriar, categoritzar, jerarquitzar. L'antònim és integració. I no hi ha integració sense discriminació, i a l'inrevés. Tal com Fuster deia que "tota política que no fem nosaltres serà feta contra nosaltres", "tota discriminació lingüística que no sigui feta en favor de la llengua del país, serà feta en contra d'aquesta".' La discriminació no és injusta, doncs. Ho és la repressió, que vol dir 'exclusió i proscripció', i aquí nosaltres no demanem això, demanem discriminació, és a dir integració. I acaba subscriuint Junyent. 'Com Gramsci, pessimista en l'intel·lecte i optimista en la voluntat. Hem de bregar perquè la llengua no es deteriori com breguem

Badia vol que cerquem allò que ell anomena sobirania lingüística. Es demana si per a salvar la llengua cal un estat. I es respon que sí. Però, n'hi ha prou amb un estat? No.

perquè no sigui substituïda.' No sap si ens en sortirem.' De moment, els qui no se n'han sortit són els espanyols, després de tres segles d'intentar esborrar-nos.'

Corregir els parlants per evitar el deteriorament

Aquí la més ferma és Junyent. Explica que, a diferència de moltes llengües que es troben en via de substitució, aquí tenim la fortuna que la gent vol aprendre el català. I, aprofitant i esmentant la presència entre el públic de Josep Maria Virgili, filòleg i piulador que s'ha fet cèlebre a Twitter per corregir els seus seguidors amb un català molt genuí, deixa caure: 'En això, em relaxaria.' I afegeix: 'Si quan tenim converses en altres llengües ens van interrompent i ens van corregint contínuament, m'agradaria veure quina cara hi fem. A uns ens semblarà molt bé perquè volem aprendre la llengua, però a uns altres potser ens semblarà que ens obstaculitzen la nostra vida social, que ens fan sentir malament, i llavors diran "Ah, molt bé, si això ens ha de fer sentir malament, ho deixem córrer".' La lingüista diu que hem de sobreviure al període que molta gent parli malament la llengua perquè l'acabin parlant bé.

L'espinosa qüestió política

Ben sovint, les crítiques a la visió pessimista de la llengua suggereixen que els qui la tenen són independentistes fervents que cerquen un context terrífic per a adduir més arguments. Tanmateix, escoltant Badia, Junyent i Murgades es pot veure això no és cert i fins i tot unes certes dinàmiques independentistes són objecte dels dards de tots tres. Junyent diu: 'Podria fer una predicció moderada: d'aquí a cinquanta anys entrarem en fase irreversible; vint, si fos més contundent. [...] Ja no sé a qui cal apel·lar. Jo no tinc gens de fe ni en la política lingüística ni en els polítics. Nosaltres som qui ho hem de tenir clar.' I rebla: 'La independència es pot aconseguir en qualsevol moment. Si la llengua es perd, ja està.'

Badia vol que cerquem allò que ell anomena sobirania lingüística. Es demana si per a salvar la llengua cal un estat. I es respon que sí. Però, n'hi ha prou amb un estat? No. 'L'estat ha de lluitar activament i desacomplexada en favor del català.' I proposa que en el nou estat sigui la llengua nacional, és a dir, de tot allò que és públic, tant de titularitat estatal com de titularitat privada –com ara internet. Tot plegat amb

l'objectiu que el català esdevingui la llengua necessària. 'Però mentre no siguem independents, les administracions hi han de fer més que no hi fan', afegeix.

El qui més recursos hi esmerça és Josep Murgades, que d'entrada ja enllaça amb una opinió que ha expressat sovint Junyent. No cal que el català sigui la llengua oficial. Senzillament, que sigui la del país. 'Enlloc no consta que l'anglès sigui l'única llengua oficial dels EUA. La constitució és escrita en anglès, i punt.' En el cas que aconseguíssim un estat no podríem fer als espanyols allò que ells han fet amb nosaltres. I afegeix: 'Sembla que tothom estigui abduït per la idea de la independència. Nosaltres som filòlegs. I de la mateixa manera que no fem profecies, tampoc no ens dediquem a dictar fórmules polítiques per a la salvació de la pàtria. Lluitem per la llengua, que és el que podem fer. Per la llengua, per la literatura, per la personalitat cultural d'aquest país, que hauria de poder prosperar al marge de si continuem a l'estat espanyol o de si s'aconseguia aquesta hipotètica independència.' I acaba titllant de messianista la idea de 'creure que quan tinguem un estat tot seran flors i violes i romaní.' ■

Llengua Torna la Dictada Occitana

Gastronomia Comença la Ruta del Xató al Vendrell

Teatre 'El jardí dels cirerers' al Teatre Micalet

VilaWeb { Paper >1/2/2020

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

*Cada poble representa la cacera de l'ós amb les
seves particularitats*

ARLES INAUGURA LES FESTES DE L'ÓS AL VALLESPÍ

L'ós Martí és el protagonista de la festa de l'ós d'Arles. BOM

ARLES INAUGURA LES FESTES DE L'ÓS AL VALLESPÍR

Tradicions Cada poble representa la cacera de l'ós amb les seves particularitats

REDACCIÓ

A mitjan hivern, coincidint amb la Candelera, els óssos del Pirineu comencen a despertar-se de la hibernació: si el fred s'ha acabat, romandran desperts fins l'hivern següent i si encara no se n'ha anat del tot, tornaran a la cova a esperar el bon temps, segons les llegendes d'alta muntanya. És per això que per aquests dies en uns quants municipis del Pirineu se celebren les Festes de l'Ós. Les més famoses són les del Vallespir, que comencen aquest cap de setmana a Arles.

Durant les Festes de l'Ós, Arles, Prats de Molló i Sant Llorenç de Cerdans simulen, amb les seves particularitats, la

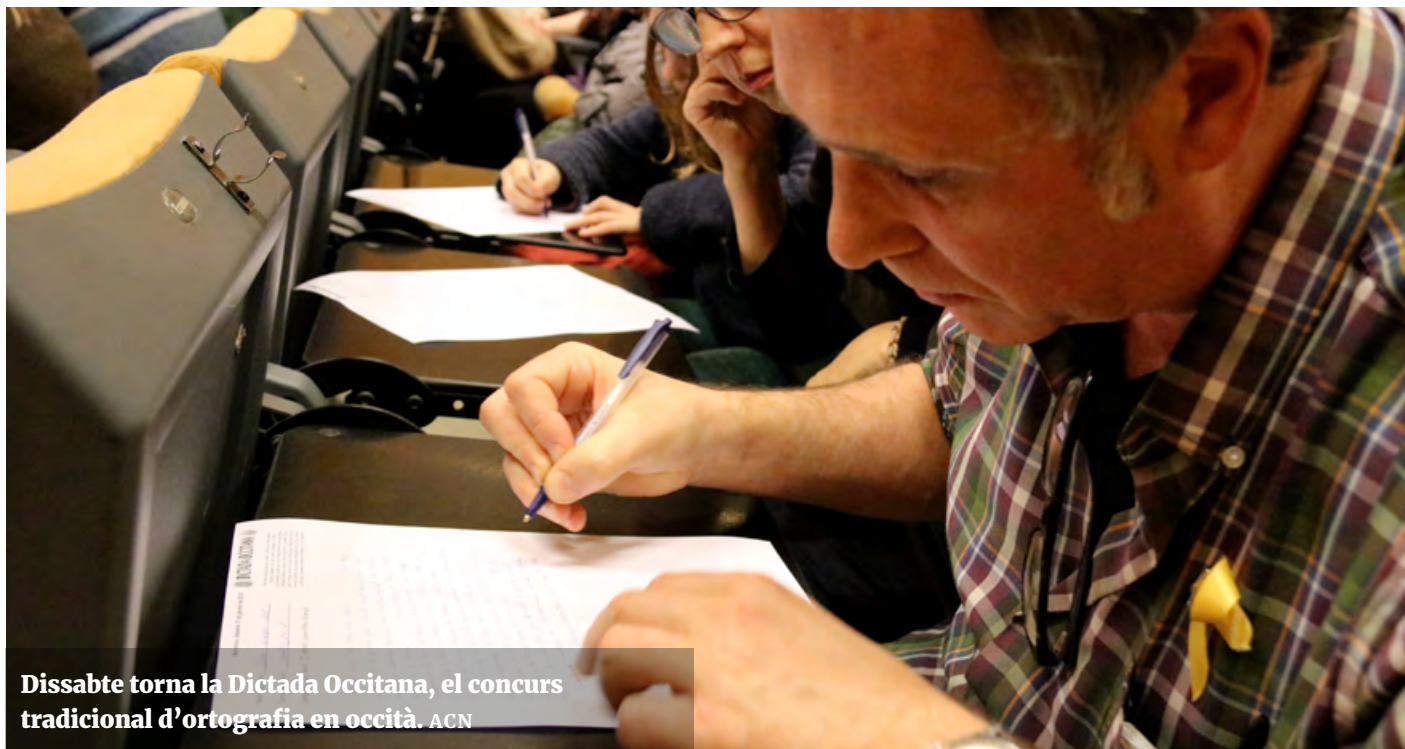
cacera de l'ós que s'ha despertat amb l'arribada de la primavera. Aquestes festes, que van lligades al cicle de celebracions de Carnaval, lluiten perquè la UNESCO les declari Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

A Arles, la representació escenifica l'enamorament de l'ós Martí d'una noia de la vila anomenada Roseta i, quan vol anar a festejar-la, un caçador i la seva comitiva l'empaiten pels carrers i el maten. Els personatges de les tortugues i de les botes són els encarregats d'acorrallar i agafar l'animal.

A Prats de Molló (9 de febrer), quatre joves disfressats d'ós i amb la cara pintada de negre baixen de la muntanya afamats en cerca de menjar. Durant la celebració empaiten el públic i l'embruten amb sut-

ge; per això es recomana que hom hi vagi amb roba vella. Finalment, en lloc de caçadors, són uns barbers vestits de blanc que acaben atrapant els óssos i esquilant-los.

L'última celebració de les Festes de l'Ós es fa a Sant Llorenç de Cerdans (16 de febrer). Aquest mateix dia marca el començament del Carnaval a la vila. La cacera de l'ós l'encapçala el 'Menaire', que va seguit d'una colla d'homes. Cada vegada que aconsegueixen caçar l'ós, que corre pels carrers del poble increpant la gent, el fan ballar, però a la fi la bèstia sempre s'escapa. Quan finalment l'atrapen, l'afaiten i el maten amb un cop de bastó. En aquesta representació hi intervenen més personatges característics com la Monaca, el Vell i la Vella, els Botifarrons...

Dissabte torna la Dictada Occitana, el concurs tradicional d'ortografia en occità. ACN

QUARANTA-TRES MUNICIPIS PARTICIPEN EN LA DICTADA OCCITANA 2020

Occitània S'hi dictaran unes dues-centes paraules de la novel·la 'Una lutz sul camin'

REDACCIÓ

Dissabte torna la Dictada Occitana, el concurs tradicional d'ortografia en occità. Es farà a les 14.30 simultàniament des de Castres i quaranta-dues localitats més d'Occitània i dels Països Catalans. S'hi podrà optar en tres categories: adults, professionals i infantil-juvenil.

Enguany es dictaran unes dues-centes paraules extretes de la novel·la *Una lutz sul camin* (edicions del Grelh Roergàs), de Géli Combas, un llibre amb disset texts que passen pels camins

d'Occitània i retraten el dia a dia d'uns personatges anònims.

El primer premi és per al participant que hagi fet menys faltes d'ortografia, però la resta de participants també obtindran obsequis i diplomes.

A Barcelona, la dictada es farà al Palau Marc i comptarà amb l'actuació del grup català de música occitana Mirabèl. A banda de participar en el concurs, també s'hi pot assistir com a oient.

La jornada és organitzada pel Cercle d'Agermanament Occitano-Català (CAOC), una entitat que treballa per estrènyer els lligams i pel coneixement mutu entre Occitània i els Països Catalans. Té

origen a la vila de Castres i es va idear amb l'objectiu de donar prestigi a la llengua. Es fa una vegada l'any a tot de viles i ciutats, tant d'Occitània com dels Països Catalans. Les que hi participen enguany són: Arle, Aurenja, Cantal, Barcelona, Briva, Carnolas, Castres, Charreç, Coarasa, Drap, Foix, Gramat, l'Escarena, la Roqueta, la Trinitat, la Vercantièra, Massiac, Mende, Menton, Montelaimar, Montalban, Narbona, Niça, Niça Pantai, Orlhac, París, Palma, Pelhon, Alts Pirineus, Riòm de las Montanhas, Rodés, Sant Africa, Sant Juèri, Sant Flor, Sant Privat lo Vièlh, Seilhac, Senta Gabèla, Sent Lis, Sant Savin, Seteme, Sostons, València, Vença.

Aquesta setmana torna a l'escenari del Teatre Micalet
'El jardí dels cirerers'. CTM

'EL JARDÍ DELS CIRERERS' INAUGURA LA CELEBRACIÓ DELS VINT-I-CINC ANYS DE LA COMPANYIA TEATRE MICALET

Teatre L'obra s'hi podrà veure fins el 23 de febrer · Va rebre el Premi de les Arts Escèniques Valencianes 2019 al millor espectacle de teatre

REDACCIÓ

Aquesta setmana torna a l'escenari del Teatre Micalet *El jardí dels cirerers*, l'obra d'Anton Txèkhov que retrata la història d'una família aristòcrata russa en hores baixes. És una producció de la Companyia Teatre Micalet, que enguany fa vint-i-cinc anys. Per a celebrar-los comença l'any amb la reestrena d'aquesta peça guardonada amb el Premi de les Arts Escèniques Valencianes 2019 al millor

espectacle teatral. Es podrà veure fins al 23 de febrer.

El clàssic de Txèkhov és una reflexió sobre un món en crisi on hom es pot veure reflectit en una família que es troba obligada a vendre la finca familiar. L'adaptació d'*El jardí dels cirerers* és de Manuel Molins i l'obra és dirigida per Joan Peris.

La Companyia Teatre Micalet es va fundar el 1995 amb l'objectiu de desenvolupar un centre de producció i exhibició capaç d'oferir una programació estable i de qualitat en català. D'aleshores

ençà, han fet més d'una trentena de produccions pròpies amb dues línies de compromís teatral: o bé oferint en català adaptacions de texts universals, o bé interpretant peces d'autors autòctons. Ha portat a l'escenari texts com ara *Somni d'una nit d'estiu*, *El burgès gentilhome*, *Don Juan*, *La bona persona de Sezuan*, *Nadal a casa els Cupiello* i *El nom* i també n'ha creats com ara *La casa*, *Ser o no res*, *La Mar*, *Hamlet canalla* i *Un sopar de compromís*. L'activitat estable ha anat consolidant el Teatre Micalet com a referent de qualitat teatral en català a València.

El xató del Vendrell. CEDIDA

ARRENCA LA RUTA DEL XATÓ, AMB LA PRIMERA PARADA AL VENDRELL

Xató A Vilafranca del Penedès, Calafell, Sitges i Vilanova i la Geltrú també s'hi faran xatonades populars els caps de setmana vinents

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana arrenca la Ruta del Xató, que fins el 15 de març farà quatre parades per a oferir una experiència gastronòmica entorn d'aquest plat típic de la zona del Penedès i el Garraf. La primera parada de la ruta és la Xatonada Popular del Vendrell, que es farà diumenge al pavelló de l'escola Àngel Guimerà.

Durant la jornada també hi haurà tota mena d'activitats relacionades amb el xató, com ara un concurs de mestres xatonaires i una exhibició de xatonaires infantils, a part del dinar popular en què

es repartiran unes dues mil racions de xató. També s'hi faran actes diversos, com ara espectacles d'animació, la fira de productes alimentaris naturals i artesanals, degustacions de cafè i la trobada de col·leccionistes de plaques de cava.

La Ruta del Xató continuarà per Vilafranca del Penedès (9 de febrer), Sitges (del 20 al 26 de febrer, dins la programació del Carnaval) i Calafell (15 de març). Dins les activitats de la ruta hi ha més de dues-centes propostes d'oci, cultura, natura, degustacions, concursos, xatonades populars i escapades temàtiques.

L'origen del xató s'ha d'anar a cercar en l'elaboració del vi, concretament en

la cerimònia d'aixetonar la bóta, que consistia a posar-hi una aixeta petita –l'aixetó– per a treure'n el vi novell. Era el començament de la festa, que anava acompanyada d'un àpat. En formaven part ingredients salats: anxova, tonyina i bacallà, que eren habituals al rebost de pagès, acompanyats d'unes fulles de la verdura del temps del fred –l'escarola i unes olives–, tot plegat enriquit amb una salsa. Aquest plat va ser batejat amb el nom de xató.

D'autèntic xató, n'hi ha, almenys, cinc receptes diferents, segons la localitat on és elaborat. Podem triar entre les de Vilafranca, Calafell, el Vendrell, Sitges i Vilanova, cada una amb la seva singularitat.

Segons alguns experts, la catedral no es va construir expressament per originar aquest fenomen lumínic. TM

FESTA DE LA LLUM: EL FENOMEN QUE NOMÉS PASSA DUES VEGADES L'ANY A LA CATEDRAL DE PALMA

Candelera La sortida del sol fa que la rosassa major es projecti just a sota de la rosassa de la façana principal formant un vuit

REDACCIÓ

El dia de la Candelera és una oportunitat de veure un fenomen lumínic que només passa dues vegades l'any a la Catedral de Palma. El 2 de febrer, a primera hora del matí, els raigs de llum que travessen la rosassa major fan que els colors dels vitralls es projectin just a sota de la rosassa de la façana principal, formant un vuit. La catedral obre la porta a les 7.30 i l'arren-

glerament de les dues rosasses dura una hora aproximadament. Després es fa una missa especial amb motiu de la Candelera. La Festa de la Llum tan solament es pot tornar a veure l'11 de novembre, per Sant Martí.

Segons alguns experts, la catedral no es va construir expressament per originar aquest fenomen lumínic. La rosassa principal del temple –també anomenat Catedral de la Llum– es va construir el 1370 i és una de les més grans de totes les catedrals gòtiques europees.

LA FIRA DE LA CANDELERA DE MOLINS DE REI: UNA OPORTUNITAT DE TASTAR LA CORADELLA

Candelera És un dels esdeveniments més importants de la vila · Hi participen més de nou-cents expositors

REDACCIÓ

Cada any Molins de Rei organitza la Fira de la Candelera el primer cap de setmana de febrer. Hi participen més de 900 expositors i rep 300.000 visitants. És un dels esdeveniments més importants que s'hi fa i un dels més antics: ja té 169 anys.

Tot i que va començar com una fira de caràcter agrari, actualment també s'hi poden trobar expositors d'àmbits tan diversos com ara l'automobilisme, l'alimentació i l'artesanía. Al costat d'activitats tradicionals com l'esmorzar de traginers, s'hi fan actuacions teatrals, concerts, concursos i degustacions. Enguany, a més, la Denominació d'Origen Catalunya hi organitza un escape room relacionat amb el tast de vins.

Els nens hi trobaran un espai exclusiu, amb inflables i espectacles de circ, i podran participar en tallers diversos, com ara un de papiroflèxia. És una iniciativa solidària per la lluita contra el càncer infantil en benefici de la investigació a l'Hospital Sant Joan de Déu.

Una oportunitat de tastar la coradella

La gastronomia és un altre dels reclams de la Fira de la Candelera. Al firal hi ha un espai destinat a la degustació de vins i als maridatges amb uns altres productes, com ara formatges i embotits. Però si hi ha una menja estrella de la fira és la coradella, un estofat de menuts de xai

Tot i que va començar com una fira de caràcter agrari, actualment també s'hi poden trobar expositors d'àmbits ben diversos. ACN

que antigament menjaven els traginers per esmorzar. I com que Molins de Rei és un poble per on sempre han transitat comerciants i transportistes, va esdevenir un menjar emblemàtic de la vila.

Actualment, és difícil de tastar la coradella fora dels dies de la fira, però mentre dura, hi ha diversos restaurants del poble que n'ofereixen. A més, fa dos anys va començar una campanya per a

modernitzar-la i animar la gent a fer-ne a casa. Enguany la fira organitza un concurs de plats cuinats amb coradella en què participen els bars i restaurants de la vila i una demostració de cuina amb un receptari amb diverses versions del plat: amb forma d'hamburguesa, com a farcit d'uns raviolis, guarnint una coca de recapte, barrejada en un arròs de muntanya, acompanyant un cuscús...

El plat fort de la setmana serà la XVI Marató de rondalles en honor d'Alcover. vw

MARATÓ DE RONDALLES PER A REIVINDICAR MOSSÈN ALCOVER

Homenatge Fins al 2 de febrer Manacor dedica una setmana cultural a Antoni Maria Alcover, anomenat 'l'apòstol de la llengua'

REDACCIÓ

Fins el 2 de febrer Manacor celebra una setmana cultural dedicada a un fill il·lustre de la vila: mossèn Antoni Maria Alcover, anomenat 'l'apòstol de la llengua' per la seva feina com a propulsor i primer redactor del *Diccionari català-valencià-balear* i també com a recopilador de rondalles mallorquines i folklorista.

Les activitats van començar dilluns, amb la presentació de 'La calaixera d'Alcover', un nou material didàctic creat per difondre l'obra d'Alcover.

El plat fort de la setmana serà la XVI Marató de rondalles en honor d'Alcover,

que es farà divendres. El grup cultural Contarelles serà l'encarregat d'inaugurar la jornada amb l'obra *N'Alcover i les tres penyores: Antoni M. Alcover, una vida de rondalla*.

A la tarda, serà el torn de l'alumnat de l'IES Manacor i l'IES Mossèn Alcover que interpretaran *L'abat de la Real* i *Na dent d'or*, respectivament. Després escenificarà les rondalles d'Alcover gent coneguda de les illes balears, com ara els glosadors Mateu Xurí i Maribel Severa i el batlle de Manacor, Miquel Oliver Gomila.

Les activitats es clouran oficialment diumenge, amb l'ofrena floral a l'obelisc dedicat a Alcover al passeig de na Camel·la.

Renée Zellweger ha guanyat el Globus d'Or amb aquesta interpretació i també està nominada a l'Oscar a millor actriu. ACN

LA HISTÒRIA DE JUDY GARLAND ARRIBA ALS CINEMES AMB RENÉE ZELLWEGER

Aquesta setmana s'estrena *Judy*, l'esperat film biogràfic sobre Judy Garland protagonitzat per Renée Zellweger. L'actriu ha guanyat el Globus d'Or amb aquesta interpretació i també està nominada a l'Oscar a millor actriu. També arriben a la cartellera el film sobre migracions *Adú*, protagonitzat per la catalana Anna Castillo i Luis Tosar, i *Underwater*, un film d'acció amb Kristen Stewart i Vincent Cassel. A més, en català hi ha tres estrenes per als més menuts: *Volant junts*, *Quackers: La llegenda dels ànecs* i *Operació Panda*.

Judy

Direcció: Rupert Goold. Intèrprets: Renée Zellweger, Jessie Buckley, Bella Ramsey; Finn Wittrock, Rufus Sewell, Michael Gambon. Gènere: Drama biogràfic.

Biopic de Judy Garland. Londres, hivern de 1968. Trenta anys després de l'estrena d'*El màgic d'Oz*, Garland arriba a Londres a fer una ronda de concerts. Mentre es prepara per pujar a l'escenari, l'assalten els fantasmes del seu passat.

Adú

Direcció: Salvador Calvo. Intèrprets: Anna Castillo, Nora Navas, Ana Wagener; Luis Tosar, Miquel Fernández, Álvaro Cervantes. Gènere: Drama.

En un intent desesperat per arribar a Europa, un nen de sis anys i la seva germana gran esperen colar-se a la bodega d'un avió. No gaire lluny d'allà, un activista ambiental s'ha d'enfrontar a la caça furtiva i retrobar-se amb els problemes de la seva filla.

Underwater

Direcció: William Eubank. Intèrprets: Kristen Stewart, Jessica Henwick, Fiona Rene, Amanda Troop; T.J. Miller, Vincent Cassel, John Gallagher Jr., Ma-moudou Athie. Gènere: Acció.

Un equip d'investigadors malda per sobreviure quan un terratrèmol destrueix el laboratori submarí on treballen.

Waves

Un momento en el tiempo

Direcció: Trey Edward Shults. Intèrprets: Taylor Russell, Aleza Demie, Krisha Fairchild; Kelvin Harrison Jr., Bill Wise, David Garelik. Gènere: Drama.

Viatge emocional d'una família afroamericana que resideix en els suburbis d'una ciutat del sud de Florida. Després d'una pèrdua, la família haurà de tirar endavant entre l'amor, el perdó i la unió.

Un nou telescopi mostra les imatges més detallades mai fetes del Sol

Una vintena de membres del Consell d'Europa denuncia que Espanya vulnera els drets dels polítics independentistes

El vídeo 'deepfake' que aconsegueix confondre el Quim Torra real amb el del 'Polònia'

La recepta de Víctor Font per a resoldre el 'desgavell' del Barça

El món rural es reafirma i vindica els seus drets a Benlloc